

Βρυξέλλες, 14.3.2018
COM(2018) 250 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Έκθεση προόδου σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη
Μετανάστευση**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για τη Μετανάστευση εξακολουθεί να παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη δράση της ΕΕ σχετικά με τη μετανάστευση. Έχει αναληφθεί δράση σε όλους τους βασικούς άξονες εργασίας του θεματολογίου, αλλά η μεταναστευτική πρόκληση και πίεση παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα, λαμβανομένων υπόψη της γεωπολιτικής αστάθειας και των μακροπρόθεσμων δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών τάσεων στις γειτονικές χώρες της Ευρώπης και πέραν αυτών.

Η παρούσα έκθεση παρέχει επισκόπηση της προόδου και των εξελίξεων σε όλους τους βασικούς άξονες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των παιδιών¹, μετά την τελευταία έκθεση της Επιτροπής του Νοεμβρίου 2017². Λαμβάνει επίσης υπόψη την πρόοδο που έχει σημειωθεί σύμφωνα με τον χάρτη πορείας της Επιτροπής ώστε να επιτευχθεί συμφωνία μέχρι τον Ιούνιο του 2018 σχετικά με τη συνολική δέσμη μέτρων για τη μετανάστευση που υποβλήθηκε κατά τη συνεδρίαση των ηγετών της ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2017³. Αναδεικνύει τη συνολική φύση των εργασιών και την ανάγκη να διατηρηθεί η ένταση των προσπαθειών της ΕΕ σε όλους τους τομείς.

Τέλος, η παρούσα έκθεση προσδιορίζει επίσης συγκεκριμένες βασικές δράσεις, οι οποίες είναι αναγκαίες για να διασφαλισθεί η συνεχής αποτελεσματικότητα της απόκρισης της ΕΕ, ιδίως ως προς την ανάγκη για πρόσθετες χρηματοδοτικές επενδύσεις από κοινού από τα κράτη μέλη και την ΕΕ για τη στήριξη της δράσης της ΕΕ όσον αφορά την εξωτερική διάσταση της μετανάστευσης.

2. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ

Το 2017, η κατάσταση της μετανάστευσης σταθεροποιήθηκε, αλλά παρέμεινε προβληματική. Με σχεδόν 205 000 περιπτώσεις παράτυπης διέλευσης των συνόρων το 2017, υπήρξαν συνολικά λιγότερες αφίξεις κατά 28 % σε σχέση με το 2014, το έτος πριν από την κρίση⁴. Ωστόσο, η κατάσταση είναι εύθραυστη, ενώ συνεχίζονται οι εργασίες σε όλες τις μεταναστευτικές διαδρομές και κατά το 2018 για να διατηρηθεί η πτωτική τάση. Ταυτόχρονα, οι πιέσεις στα εθνικά συστήματα διαχείρισης της μετανάστευσης, αν και μειώνονται, παραμένουν σε υψηλό επίπεδο. Το 2017, υποβλήθηκαν 685 000 αιτήσεις ασύλου εντός της ΕΕ (μείωση κατά 43 % σε σύγκριση με το 2016), εκ των οποίων οι 160 000 υποβλήθηκαν από παιδιά⁵, και τα κράτη μέλη εξέδωσαν περίπου ένα εκατομμύριο πρωτοβάθμιες αποφάσεις επί αιτήσεων ασύλου⁶.

¹ COM(2017) 211 final της 12.4.2017. Η Επιτροπή θα επικαιροποιεί διαδικτυακά σε τακτική βάση την επισκόπηση της προόδου σχετικά με την εφαρμογή των δράσεων που καθορίζονται στην ανακοίνωση για την προστασία των παιδιών-μεταναστών: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/rights-child/children-migration_en.

² COM(2017) 669 final της 15.11.2017.

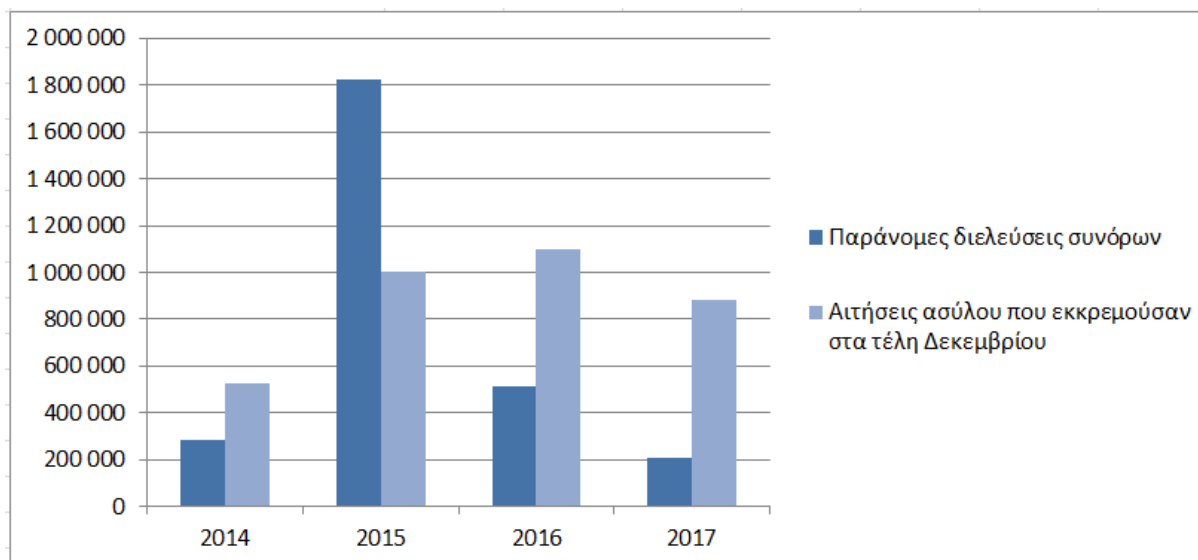
³ COM(2017) 820 final της 7.12.2017.

⁴ Στοιχεία από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.

⁵ Στοιχεία από το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF).

⁶ Στοιχεία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο.

Περιπτώσεις εντοπισμού παράνομης διέλευσης των συνόρων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και αιτήσεις ασύλου που εκκρεμούσαν στο τέλος του έτους στην ΕΕ 28 – 2014-2017

Πηγή δεδομένων: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (EBCGA) για τον εντοπισμό των παράνομων διελύσεων των συνόρων, και Eurostat για τις εκκρεμούσες αιτήσεις ασύλου. Σημείωση: τα στοιχεία για τις αιτήσεις ασύλου που εκκρεμούσαν το 2017 δεν περιλαμβάνουν την Ισπανία και την Κύπρο, για τις οποίες λείπουν τα δεδομένα.

Διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου

Στη διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου, οι μεταναστευτικές μετακινήσεις συνέχισαν την τάση που παρατηρήθηκε μετά τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας του Μαρτίου 2016. Για το 2017 συνολικά, 42 319 μετανάστες έφθασαν μέσω της διαδρομής της Ανατολικής Μεσογείου, έναντι 182 227 το 2016⁷. Όσον αφορά το 2018, έως τις 6 Μαρτίου 2018, έχουν καταγραφεί 3 126 αφίξεις στα **ελληνικά νησιά**, έναντι 2 689 την ίδια περίοδο το 2017⁸. Σημειώθηκε μια μικρή αλλαγή όσον αφορά το σχετικό μερίδιο των κύριων ιθαγενειών των εν λόγω μεταναστών. Το 2017, οι τρεις κύριες ιθαγένειες ήταν Σύριοι (40 %), Ιρακινοί (19 %) και Αφγανοί (11 %): μέχρι σήμερα το 2018, τα ποσοστά αυτά τροποποιήθηκαν ελαφρώς σε 32 % για τους Σύριους, 27 % για τους Ιρακινούς και 13 % για τους Αφγανούς.

Ενώ οι διελύσεις από την Τουρκία προς την Ιταλία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία ήταν τελευταία ελάχιστες, οι παράτυπες διελύσεις από την Τουρκία προς την **Ελλάδα μέσω των χερσαίων συνόρων** ήταν περισσότερες σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Οι εν λόγω διελύσεις αυξήθηκαν σχεδόν κατά 80 % το 2017 σε σύγκριση με το 2016 και ξεπέρασαν τις 5 500, ενώ το 2018, έως τις 4-5 Μαρτίου, εντοπίστηκαν 838 τέτοιες διελύσεις, έναντι 291 την ίδια περίοδο του 2017. Πρέπει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των διελύσεων αυτών αφορά Τούρκους υπηκόους, που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50 % των διελύσεων μέχρι σήμερα εφέτος.

Διαδρομή των Δυτικών Βαλκανίων

Η τάση για σχετική σταθερότητα κατά μήκος της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων το 2017 διατηρήθηκε και το 2018. Οι ενισχυμένοι συνοριακοί έλεγχοι και η συντονισμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, των οργανισμών της ΕΕ και των χωρών των

⁷ Στοιχεία από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.

⁸ Στοιχεία από την Ελληνική Αστυνομία.

Δυτικών Βαλκανίων κατέστησαν δυσχερέστερη την παράνομη διέλευση μέσω της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων. Ωστόσο, οι ενισχυμένοι έλεγχοι στις κύριες διαδρομές μπορεί να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη νέων διαδρομών ή την εκτροπή προς άλλες. Μπορούν επίσης να έχουν ως αποτέλεσμα την προσαρμογή των δικτύων λαθραίας διακίνησης και τη χρήση νέων τρόπων δράσης, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών που εκθέτουν τους μετανάστες σε μεγαλύτερο κίνδυνο προκειμένου να διατηρηθούν τα περιθώρια κέρδους των διακινητών. Το ενδεχόμενο αυτό απαιτεί συνεχείς προσπάθειες για την παρακολούθηση των εξελίξεων και τη συνεργασία κατά των διακινητών.

Η πλειονότητα των εντοπισθέντων περιστατικών παράνομης διέλευσης των συνόρων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ καταγράφηκε στα σύνορα με τη Σερβία. Υπήρξαν επίσης ενδείξεις ανάπτυξης μιας επιμέρους διαδρομής μέσω της Αλβανίας, του Μαυροβουνίου και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης προς την Κροατία και τη Σλοβενία. Η συνεχής παρακολούθηση είναι επίσης ζωτικής σημασίας όσον αφορά την αύξηση του αριθμού των περιπτώσεων εντοπισμού Ιρανών υπηκόων που προσπαθούν να εισέλθουν στην ΕΕ μέσω των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Η αύξηση του αριθμού των αποπειρών παράτυπης διέλευσης που καταγράφηκαν τους τελευταίους μήνες συμπίπτει με την απόφαση της Σερβίας να χορηγεί απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου στους Ιρανούς πολίτες. Οι περισσότερες απόπειρες παράνομης εισόδου στην ΕΕ καταγράφηκαν στα αεροπορικά ταξίδια από το Βελιγράδι, με τη χρήση πλαστών ή αποκτηθέντων με απατηλό τρόπο εγγράφων. Τέλος, οι μεταναστευτικές μετακινήσεις από χώρες των Δυτικών Βαλκανίων πίσω προς την Ελλάδα πρέπει να παρακολουθούνται εκ του σύνεγγυς, δεδομένου ότι το 2017 σημειώθηκε σημαντική αύξηση στις ροές που εντοπίστηκαν από την Αλβανία προς την Ελλάδα, αν και σε χαμηλά επίπεδα συνολικά⁹.

Διαδρομή της Κεντρικής Μεσογείου

Η Επιτροπή έχει δώσει μεγάλη έμφαση στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών κατά μήκος της διαδρομής της Κεντρικής Μεσογείου, με βάση το πλαίσιο εταιρικής σχέσης για τη μετανάστευση¹⁰ και τη Διακήρυξη της Μάλτας¹¹. Εν πάση περιπτώσει, η διαδρομή αυτή εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει τον μεγαλύτερο αριθμό ατόμων που διέρχονται διά θαλάσσης στην Ευρώπη, παρά τη σημαντική μείωση των αναχωρήσεων από τη Λιβύη που σημειώθηκε από τα μέσα Ιουλίου του 2017. Το 2017, έφθασαν στην Ιταλία 119 369 άτομα διαμέσου αυτής της διαδρομής, δηλαδή υπήρξε μείωση 34 % σε σύγκριση με το 2016. Μέχρι τις 6 Μαρτίου 2018, έχουν καταγραφεί 5 457 αφίξεις το 2018, περίπου 65 % λιγότερες από τις αφίξεις που είχαν καταγραφεί την ίδια περίοδο του 2017. Η σύνθεση των μεταναστών που έφθασαν από αυτήν τη διαδρομή μέχρι σήμερα το 2018 δείχνει μια σημαντική αλλαγή: οι κύριες ιθαγένειες είναι από την Ερυθραία (24 %), την Τυνησία (20 %) και τη Νιγηρία (6 %), σε σύγκριση με τα στοιχεία για τη Νιγηρία (15 %), τη Γουινέα (8 %) και την Ακτή Ελεφαντοστού (8 %) το 2017.

Εξακολουθεί να παρατηρείται σημαντική αύξηση των αναχωρήσεων από την Τυνησία προς την Ιταλία, καθώς περίπου το 20 % των αναχωρήσεων (όλων των ιθαγενειών) προέρχεται από την Τυνησία το 2018 μέχρι σήμερα.

⁹ Αύξηση 25 % μεταξύ Ιανουαρίου και Νοεμβρίου 2017, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2016 (πηγή: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής).

¹⁰ COM(2016) 385 final της 7.6.2016.

¹¹ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

Η τάση μείωσης των θανάτων στη θάλασσα που παρατηρήθηκε το 2017, συνεχίστηκε και το 2018. Από την 1η Φεβρουαρίου 2016, πάνω από 286 300 μετανάστες διασώθηκαν από επιχειρήσεις της ΕΕ που αποσκοπούσαν στη στήριξη της ιταλικής ακτοφυλακής. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης ανέφερε ότι η ακτοφυλακή της Λιβύης διέσωσε περισσότερους από 20 300 μετανάστες στα λιβυκά χωρικά ύδατα το 2017 και πάνω από 2 000 τον Ιανουάριο του 2018, και σ' αυτό συμβάλλει και η επιστροφή σκαφών από την Ιταλία μετά την εκπαίδευση των πληρωμάτων τους. Αλλά η διαδρομή εξακολουθεί να είναι πολύ επικίνδυνη, ιδίως δεδομένου ότι οι διακινητές έχουν προσαρμόσει τις δράσεις τους με τρόπους που εκθέτουν τους μετανάστες σε μεγαλύτερο κίνδυνο. Το 2017, ο αριθμός των ζώων που χάθηκαν και των αγνοουμένων στη θάλασσα υπολογίζεται σε 2 853, μείωση κατά 38 % σε σχέση με το 2016¹². Επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης πραγματοποιήθηκαν επίσης στην έρημο στον Νίγηρα: το 2017, πάνω από 2 000 μετανάστες οδηγήθηκαν σε ασφαλές μέρος, 1 100 σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης που διεξήχθησαν από κοινού με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης.

Διαδρομή της Δυτικής Μεσογείου/του Ατλαντικού

Ο αριθμός των αφίξεων από τη διαδρομή της Δυτικής Μεσογείου/του Ατλαντικού άρχισε να αυξάνεται τον Ιούνιο 2017 και η τάση αυτή συνεχίζεται. Το 2017, έφθασαν στην Ισπανία 28 349 μετανάστες από τη διαδρομή αυτή, αριθμός διπλάσιος σε σχέση με το 2016. Στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι αυξημένες απόπειρες διέλευσης από χερσαία σημεία προς τις αυτόνομες ισπανικές πόλεις Θέουτα και Μελίλια, διέλευσης διά θαλάσσης από το Μαρόκο και την Αλγερία και διέλευσης εναέριων συνόρων από τα αεροδρόμια του Ντακάρ και της Καζαμπλάνκα. Ο συνολικός αριθμός των αφίξεων στην Ισπανία (μέσω της διαδρομής της Δυτικής Μεσογείου, μέσω της διαδρομής του Ατλαντικού και μέσω της Θέουτα και της Μελίλια) έως τις 4 Μαρτίου 2018 ανέρχεται σε 3 804, ήτοι 17 % υψηλότερος από ό,τι την ίδια περίοδο το 2017 (3 260)¹³. Μεταξύ των κυριότερων ιθαγενειών μεταναστών που έχουν καταγραφεί ότι έχουν διέλθει παρανόμως από τη διαδρομή αυτή το 2018 είναι του Μαρόκου (17%), της Γουινέας (17 %), του Μάλι (15 %), της Ακτής του Ελεφαντοστού (13 %) και της Γκάμπιας (7 %). Μεταξύ των κυριότερων ιθαγενειών το 2017 ήταν Μαροκινοί (21%)· Αλγερινοί (18 %)· της Ακτής του Ελεφαντοστού (14 %), της Γουινέας (13 %) και της Γκάμπιας (11 %).

3. ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου – στήριξη στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία

Ένα βασικό στοιχείο όσον αφορά τη στήριξη της ΕΕ προς τα κράτη μέλη παραμένει η προσέγγιση που εστιάζεται στα **κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης**. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τη βελτίωση των συνθηκών στην υφιστάμενη ικανότητα υποδοχής, οι διαθέσιμες θέσεις στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης στην Ελλάδα παραμένουν ανεπαρκείς. Στις 8 Μαρτίου, 12 926 μετανάστες βρίσκονταν στα νησιά (εκ των οποίων 10 2000 στα κέντρα υποδοχής), αριθμός σημαντικά υψηλότερος από τον επίσημο αριθμό των διαθέσιμων θέσεων (κάτω από 8 000). Έχουν καταβληθεί προσπάθειες για να αυξηθεί η χωρητικότητα και να εξασφαλιστεί ότι οι εγκαταστάσεις είναι επαρκώς εξοπλισμένες για τη χειμερινή περίοδο. 60 νέες μονάδες στέγασης έχουν δημιουργηθεί στη

¹² Πηγή: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) «Missing migrants project» (πρόγραμμα καταγραφής νεκρών και αγνοουμένων μεταναστών)(<https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>).

¹³ Στοιχεία από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής. Τα στοιχεία για τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο 2018 καλύπτουν τις αφίξεις μέσω της διαδρομής της Δυτικής Μεσογείου διά θαλάσσης και μέσω της διαδρομής του Ατλαντικού.

Μόρια, παρέχοντας μια επιπλέον χωρητικότητα 700 θέσεων. Βελτιώθηκαν οι συνθήκες στην Κω και τη Λέρο. Ωστόσο, η παροχή από τις τοπικές αρχές τοποθεσιών για πρόσθετη δυνατότητα υποδοχής και προαναχωρησιακής κράτησης παραμένει σημαντικό ζήτημα. Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει επίσης να βρουν άμεση λύση για την παροχή διερμηνείας στα νησιά στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος.

Γενικότερα, υπάρχει μόνιμη έλλειψη κατάλληλων καταλυμάτων για ασυνόδευτους ανηλίκους στα νησιά και στην ηπειρωτική χώρα. Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να επιταχύνουν τη διαδικασία δημιουργίας, με χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ, 2 000 επιπλέον θέσεων υποδοχής για τους ασυνόδευτους ανηλίκους σε ολόκληρη την Ελλάδα. Έχουν συσταθεί ομάδες προστασίας των παιδιών οι οποίες εκπαιδεύονται σε όλα τα κέντρα υποδοχής στην Ελλάδα: αυτό αποτελεί μέρος της ευρύτερης προσπάθειας να δίνεται προτεραιότητα στις ανάγκες των παιδιών που ζουν υπό συνθήκες μετανάστευσης, σε συνέχεια της ανακοίνωσης της Επιτροπής του Απριλίου 2017.

Όλες οι εν λόγω δράσεις απαιτούν συνεχή παρακολούθηση από τις ελληνικές αρχές, προκειμένου να επιτευχθούν απτά και διαρκή αποτελέσματα.

Από τις 7 Μαρτίου 2018, έχουν **μετεγκατασταθεί** 21 847 άτομα από την Ελλάδα, περιλαμβανομένων 513 ασυνόδευτων ανηλίκων. Στην Ελλάδα παραμένουν ακόμη 149 αιτούντες που έγιναν δεκτοί για μετεγκατάσταση, αλλά δεν έχουν ακόμη μεταφερθεί, συμπεριλαμβανομένων 32 ασυνόδευτων ανηλίκων¹⁴.

Η ΕΕ εξακολουθεί να παρέχει σημαντική **χρηματοδοτική στήριξη στην Ελλάδα** για την αντιμετώπιση προκλήσεων που συνδέονται με τη μετανάστευση. Από τις αρχές του 2015, η Επιτροπή παρείχε 393 εκατ. EUR ως βοήθεια έκτακτης ανάγκης, επιπλέον των 561 εκατ. EUR που διατέθηκαν στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων για το 2014-2020. Επιπλέον, στο πλαίσιο του μέσου στήριξης έκτακτης ανάγκης¹⁵ χορηγήθηκαν μέχρι σήμερα πάνω από 440 εκατ. EUR το 2016-2017 και συμπληρωματικό ποσό 198 εκατ. EUR είναι διαθέσιμο για το 2018. Ένα χρηματοδοτικό σχέδιο για το 2018 που καταρτίστηκε τον Δεκέμβριο του 2017, επεσήμανε ουσιαστικές ανάγκες και θα διευκολύνει την προοδευτική μετάβαση από τη χρήση της χρηματοδότησης έκτακτης ανάγκης στη χρήση των πόρων που χορηγούνται στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων για την Ελλάδα.

Συνεισφορά της ΕΕ ύψους 24 εκατ. EUR για το πρόγραμμα υποστηριζόμενης εκούσιας επιστροφής και επανένταξης που εφαρμόζεται από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης βοήθησε 5 656 μετανάστες να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους το 2017, μεταξύ των οποίων 1 683 από τα νησιά. Το 2018, έως την 1η Μαρτίου, το πρόγραμμα αυτό βοήθησε 760 μετανάστες που επιστρέψουν στη χώρα τους, συμπεριλαμβανομένων 242 ατόμων από τα νησιά. Σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, η ΕΕ χρηματοδοτεί επίσης ένα σημαντικό πρόγραμμα υποστήριξης της ικανότητας υποδοχής στην ηπειρωτική Ελλάδα, μέσω προγράμματος μίσθωσης καταλυμάτων, με στόχο τη δυνατότητα παροχής στέγης σε 25 000 άτομα έως τα μέσα του 2018 στην ηπειρωτική Ελλάδα, επιπλέον των 2 000 θέσεων που είναι διαθέσιμες στο πλαίσιο του καθεστώτος ενοικίασης καταλυμάτων στα νησιά. Αυτό έχει διαφοροποιηθεί αποτελεσματικά ως προς την κλίμακα ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες καθώς θα προκύπτουν.

¹⁴ Αυτό αφορά κυρίως την Ιρλανδία (131) και τη Γερμανία (18). Επιπλέον, υπάρχουν ακόμη άλλοι 20 αιτούντες για τους οποίους οι ελληνικές αρχές περιμένουν απάντηση από τη Γερμανία.

¹⁵ Συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/369 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2016, για την παροχή στήριξης έκτακτης ανάγκης εντός της Ένωσης.

Ένα άλλο σημαντικό μέρος της στήριξης που παρέχει η ΕΕ στην Ελλάδα είναι το έργο των **οργανισμών της ΕΕ**. Ομάδες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο στηρίζουν τις ελληνικές αρχές για την ταυτοποίηση και την καταγραφή πιθανών αιτούντων διεθνή προστασία, και παρέχουν βασικές πληροφορίες στους μετανάστες. Εμπειρογνώμονες παρέχουν επίσης συμβουλές σε θέματα εκτίμησης της ιθαγένειας και συμβάλλουν στον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων απάτης σχετικά με τα έγγραφα. Ομάδα 14 εμπειρογνομόνων παρέχει επίσης ειδική υποστήριξη στην ελληνική Αρχή Προσφυγών σε Θέματα Ασύλου για να αντιμετωπίζονται τα σημεία συμφόρησης και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Το 2018 θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη των ελληνικών αρχών για την ανάπτυξη και την εφαρμογή ενός Συστήματος Παρακολούθησης της Υποδοχής. Έως τις 7 Μαρτίου, η Υπηρεσία ανέπτυξε στην Ελλάδα συνολικά 72 εθνικούς εμπειρογνώμονες, υποστηριζόμενους από 76 προσωρινούς υπαλλήλους και 84 διερμηνείς.

Έως τις 5 Μαρτίου 2018, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής ανέπτυξε 801 εμπειρογνώμονες στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας. Η δράση αυτή υποστηρίζει τις αρχές στην εφαρμογή της προσέγγισης που εστιάζει στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης, προσέγγιση η οποία περιλαμβάνει την ταυτοποίηση, την καταγραφή και τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων των μεταναστών, τον αποτελεσματικό έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, την αντιμετώπιση των δευτερογενών μετακινήσεων και τη διευκόλυνση των διαδικασιών επιστροφής. Ο Οργανισμός χρηματοδοτεί επίσης την ανάπτυξη 280 Ελλήνων αστυνομικών. Από τον Σεπτέμβριο του 2016, διάφορες ομάδες εμπειρογνομόνων της Ευρώπης έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα για τη διενέργεια δευτερευόντων ελέγχων ασφαλείας. Έως τις 5 Μαρτίου 2018, έχουν αναπτυχθεί συνολικά 19 προσκεκλημένοι υπάλληλοι της Ευρώπης και 2 μέλη του προσωπικού της Ευρώπης σε πέντε διαφορετικές τοποθεσίες στην Ελλάδα. Η αξιολόγηση της αποστολής προσκεκλημένων υπαλλήλων της Ευρώπης¹⁶ που πραγματοποιήθηκε στα τέλη του 2017 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι: «η παρουσία προσκεκλημένων υπαλλήλων της Ευρώπης επί τόπου [...] είναι απαραίτητη για τη διενέργεια αποτελεσματικών δευτερογενών ελέγχων ασφαλείας». Η αξιολόγηση περιελάμβανε επίσης σειρά συστάσεων για την περαιτέρω ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του καθεστώτος και την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του.

Η ΕΕ παρέχει επίσης σημαντική χρηματοδοτική στήριξη προς τη **Βουλγαρία** στον τομέα της διαχείρισης της μετανάστευσης και των συνόρων. Η κατανομή της Βουλγαρίας στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων ανέρχεται σε 97,1 εκατ. EUR, με ένα πρόσθετο ποσό 10,5 εκατ. EUR στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας-Σύνορα που πρόκειται να χορηγηθούν μετά την ενδιάμεση επανεξέταση. Το ποσό αυτό συμπληρώθηκε από 172 εκατ. EUR ως βοήθεια έκτακτης ανάγκης από τις αρχές του 2015. Η πρόοδος που σημειώθηκε κατά την εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων είναι ικανοποιητική, παρόλο που η εκτέλεση της βοήθειας έκτακτης ανάγκης θα μπορούσε να επιταχυνθεί. Λόγω ελλείψεων στις συνεισφορές των κρατών μελών σε εμπειρογνώμονες, οι τοποθετήσεις προσωπικού του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής δεν είναι αρκετές σε σχέση με τις ανάγκες – για την περίοδο μέχρι τις 28 Μαρτίου 2018, η έλλειψη ανερχόταν σε 42 εμπειρογνώμονες.

¹⁶ Η αξιολόγηση της αποστολής των προσκεκλημένων υπαλλήλων της Ευρώπης που τοποθετήθηκαν στην Ελλάδα και την Ιταλία πραγματοποιήθηκε από ομάδα που περιλαμβάνει εκπροσώπους της Ευρώπης, της Επιτροπής και πολλών κρατών μελών (Ελλάδα και Ιταλία αυτομάτως, συν τη Βουλγαρία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Πολωνία και τις Κάτω Χώρες). Στις 13 Δεκεμβρίου 2017, το διοικητικό συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε την τελική έκθεση αξιολόγησης και συμφώνησε να καταρτίσει η Ευρώπη σχέδιο δράσης για την υλοποίηση των συστάσεων που προτείνονται στην έκθεση αυτήν.

Η δήλωση ΕΕ-Τουρκίας

Η εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας εξακολουθεί να αποφέρει απτά αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση των παράτυπων και επικίνδυνων διελεύσεων και τη διάσωση ζωών στο Αιγαίο Πέλαγος, μεταξύ άλλων με την επανεγκατάσταση Σύριων που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Η Τουρκική Συνοριοφυλακή συνέχισε τις δραστηριότητες περιπολίας. Ο αριθμός των ανθρώπινων ζωών που χάνονται στη θάλασσα έχει μειωθεί σημαντικά, αφού 62 άνθρωποι χάθηκαν στη θάλασσα το 2017 σε σχέση με τους 434 το 2016¹⁷.

Μέσω του **Μηχανισμού για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία**, η εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας συμβάλλει επίσης στην πρακτική στήριξη των Σύριων προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής στην Τουρκία. Ο Μηχανισμός αποτελεί έναν από τους ταχύτερους και αποτελεσματικότερους μηχανισμούς στήριξης της ΕΕ. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των σχεδίων πραγματοποιήθηκε σε στενή συνεργασία με τις τουρκικές αρχές¹⁸. Ο Μηχανισμός ύψους 3 δισ. EUR άρχισε να λειτουργεί σε χρόνο ρεκόρ και τα κονδύλια έχουν ανατεθεί πλήρως μέσω συμβάσεων μέχρι το τέλος του 2017 – η εκτέλεση βρίσκεται σε εξέλιξη και για τα 72 έργα¹⁹. Πάνω από 1,85 δισ. EUR έχουν ήδη εκταμιευθεί. Η σημαντική επιτυχία του Μηχανισμού, τόσο ως μέρος της γενικής προσέγγισης της στρατηγικής ΕΕ-Τουρκίας όσον και σε σχέση με την παροχή αποφασιστικής στήριξης προς τους πρόσφυγες επιτόπου, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ, των κρατών μελών και της Τουρκίας.

Ο Μηχανισμός παρέχει σε σχεδόν 1,2 εκατομμύριο από τους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες μηνιαίες μεταβιβάσεις μετρητών στο πλαίσιο του κοινωνικού δικτύου ασφαλείας έκτακτης ανάγκης. Έχει υποστηρίξει μαθήματα τουρκικής γλώσσας σε 312 000 παιδιά και παρείχε εκπαιδευτικό υλικό σε 500 000 σπουδαστές. Επίσης, χάρη στη χρηματοδότηση αυτή, σχεδόν 764 000 πρόσφυγες επισκέφθηκαν τα κέντρα πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και εμβολιάστηκαν πάνω από 217 000 βρέφη προσφύγων από τη Συρία (βλ. παράρτημα 2)²⁰.

Η από κοινού χρηματοδότηση από την ΕΕ και τα κράτη μέλη επέτρεψε μια προσέγγιση εταιρικής σχέσης στη διαχείριση του Μηχανισμού. Στο κέντρο αυτής της προσέγγισης βρίσκεται μια επιτροπή στο πλαίσιο της οποίας όλα τα κράτη μέλη συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων και όπου η Τουρκία είναι παρούσα με συμβουλευτική ιδιότητα. Η προσέγγιση αυτή αποδείχτηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική και δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την αποκλειστική χρηματοδότηση από την ΕΕ. Η δήλωση ΕΕ-Τουρκίας ορίζει ότι «Όταν θα έχουν σχεδόν εξαντληθεί οι πόροι αυτοί», η ΕΕ θα «κινητοποιήσει πρόσθετη χρηματοδότηση ... συμπληρωματικού ποσού 3 δισ. EUR μέχρι το τέλος του 2018»²¹. Η συνέχιση αυτού του ουσιαστικού έργου σημαίνει ότι η ΕΕ πρέπει τώρα να προχωρήσει με την επόμενη δόση ύψους 3 δισ. EUR. Η Επιτροπή εξέδωσε σήμερα απόφαση για τον σκοπό αυτό²². Η ανάγκη χρηματοδότησης άλλης προσφυγής στον προϋπολογισμό της ΕΕ –όσον αφορά πιο άμεσα τις ανάγκες που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση οι οποίες σχετίζονται με τη μετανάστευση– σημαίνει ότι η μέγιστη συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ ανέρχεται σε 1 δισ. EUR και ότι τα υπόλοιπα 2 δισ. EUR θα πρέπει να συνεχίσουν να

¹⁷ Πηγή: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) «Missing migrants project» (πρόγραμμα καταγραφής νεκρών και αγνοουμένων μεταναστών)(<https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>).

¹⁸ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε τον διαδικτυακό πίνακα έργων https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf.

¹⁹ Για ένα έργο εκκρεμεί ακόμη η προσυπογραφή.

²⁰ COM(2018) 91/3 final της 14.3.2018.

²¹ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/>

²² C(2018) 1500 της 14.3.2018.

χρηματοδοτούνται από τα κράτη μέλη με τον ίδιο τρόπο όπως για την πρώτη δόση. Για την αποφυγή οιασδήποτε κενών στη χρηματοδότηση του Μηχανισμού, οι πρώτες συμβάσεις στο πλαίσιο της επόμενης δόσης θα πρέπει να υπογραφούν το καλοκαίρι του 2018.

Μια άλλη βασική πτυχή ήταν το έργο της Επιτροπής και των οργανισμών της ΕΕ για τη στήριξη της ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου και των επιτροπών προσφυγών για την επιτάχυνση της εξέτασης των αιτήσεων ασύλου που θα διευκολύνει την υλοποίηση των **επιστροφών στην Τουρκία δυνάμει της δήλωσης**²³. Τούτο οδήγησε σε βελτιώσεις, όπως η σημαντική μείωση των εκκρεμών υποθέσεων σε πρώτο βαθμό στα περισσότερα νησιά, διότι μειώθηκε σε περίπου δύο μήνες ο μέσος χρόνος που απαιτείται για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου σε πρώτο βαθμό. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται οι αδυναμίες που εντοπίστηκαν στις προηγούμενες εκθέσεις²⁴.

Ταχείες διαδικασίες ασύλου είναι απαραίτητες για την αύξηση του ρυθμού των επιστροφών στην Τουρκία. Από τον Μάρτιο του 2016, καταγράφηκαν²⁵ 2 164 επιστροφές και από αυτές μόνο οι 563 έως τις 9 Μαρτίου 2018 ήταν το αποτέλεσμα δευτεροβάθμιας αρνητικής δικαστικής απόφασης που αφορούσε μια αίτηση ασύλου. Είχε υπολογιστεί ότι η από μακρού αναμενόμενη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας θα έδινε μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου για τις εργασίες των επιτροπών προσφυγών, αλλά το αποτέλεσμα των δικαστικών διαδικασιών αυξήθηκε μόνο οριακά μετά την απόφαση. Η ελληνική κυβέρνηση προετοιμάζει την αναθεώρηση της σχετικής νομοθεσίας περί ασύλου στην Ελλάδα, όπου οι υπό εξέταση αλλαγές θα συμβάλουν σε λιγότερες καθυστερήσεις, στην εναρμόνιση του πεδίου εφαρμογής του ανασταλτικού αποτελέσματος των προσφυγών με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ, και στον καθορισμό αυστηρότερων προθεσμιών για την υποβολή υπόθεσης ενώπιον του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου και την εξέταση των μεταγενέστερων αιτήσεων. Το επόμενο βήμα θα αφορά τις τροπολογίες που πρόκειται να κατατεθούν στην ελληνική Βουλή.

Οι συνεχιζόμενες αφίξεις στα νησιά του Αιγαίου και ο βραδύς ρυθμός των επιστροφών εξακολουθούν να αποτελούν πηγή συνεχούς πίεσης στην ικανότητα υποδοχής των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης. Οι ελληνικές αρχές αντέδρασαν προβαίνοντας στη μεταφορά στην ηπειρωτική χώρα των ευάλωτων αιτούντων άσυλο. Για να εξασφαλιστεί η συνεχής αποτελεσματικότητα της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας, έχει συμφωνηθεί μια αυστηρότερη προσέγγιση για τον εντοπισμό των ευάλωτων αιτούντων άσυλο χρησιμοποιείται ένα υπόδειγμα για να βελτιωθεί η συνοχή του ορισμού του ευάλωτου χαρακτήρα, ενώ καταρτίζεται ένα εγχειρίδιο λειτουργίας.

Η επανεγκατάσταση από την Τουρκία στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας συνεχίζεται, αν και σε βραδύτερο ρυθμό σε σύγκριση με τον αριθμό ρεκόρ Σύριων που έχουν επανεγκατασταθεί κατά την περίοδο Μαΐου-Οκτωβρίου 2017. Ενώ 16 κράτη μέλη συνέβαλαν στις επανεγκαταστάσεις από την Τουρκία στο πλαίσιο της δήλωσης το 2017, μόνο λίγα κράτη μέλη έχουν συμβάλει μέχρι σήμερα φέτος. Είναι σημαντικό να διατηρείται αμείωτος ο ρυθμός και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να συμμετέχουν στο σύστημα επανεγκατάστασης. Μετά την έκθεση προόδου του Νοεμβρίου, 1 122 άτομα έχουν επανεγκατασταθεί, με

²³ 57 εθνικοί εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη τοποθετήθηκαν στην EASO για να υποστηρίξουν την εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας στην Ελλάδα.

²⁴ Βλ. COM(2017) 470 final της 6.9.2017 και COM(2017) 669 final της 16.11.2017.

²⁵ Από τις 20 Μαρτίου 2016, έχουν πραγματοποιηθεί 1 563 επιστροφές προς την Τουρκία στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας και 601 επιστροφές δυνάμει του διμερούς πρωτοκόλλου εισδοχής Ελλάδας-Τουρκίας.

αποτέλεσμα το σύνολο των επανεγκαταστάσεων να αυξηθεί σε 12 476 μετά την δήλωση²⁶. Το **εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους**, αφού οι τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες εγκρίθηκαν από τα κράτη μέλη τον Δεκέμβριο του 2017, θα πρέπει να ενεργοποιηθεί. Όλα τα στοιχεία και οι συνθήκες υφίστανται πλέον ώστε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα, όπως ορίζεται στη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας. Τούτο θα συμβάλει στη συνέχιση των επανεγκαταστάσεων, εξασφαλίζοντας ασφαλή και νόμιμη εναλλακτική λύση στην παράτυπη μετανάστευση προς την ΕΕ.

Όσον αφορά την εφαρμογή του **χάρτη πορείας για την ελευθέρωση των θεωρήσεων**, στις αρχές Φεβρουαρίου, η Τουρκία υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα πρόγραμμα εργασίας που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο η Τουρκία προβλέπει να εκπληρώσει τα επτά εκκρεμή κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση των θεωρήσεων²⁷. Η Επιτροπή αξιολογεί τις προτάσεις της Τουρκίας και θα ακολουθήσουν περαιτέρω διαβουλεύσεις με τους Τούρκους ομολόγους.

Ουσιώδες συμπλήρωμα στο έργο της ΕΕ με την Τουρκία είναι να συνεχίσει να εξετάζει την κατάσταση στη **Συρία και άλλες γειτονικές χώρες** που αντιμετωπίζουν την τεράστια πρόκληση της παροχής βοήθειας σε μεγάλο αριθμό προσφύγων. Στη διάσκεψη για τη Συρία που θα φιλοξενήσει η ΕΕ και τα Ηνωμένα Έθνη στις 24-25 Απριλίου 2018, η πρόθεση της ΕΕ είναι να προσαρμόσει τις προηγούμενες προσπάθειές της – τον Απρίλιο 2017, η ΕΕ συμφώνησε να διαθέσει από τον προϋπολογισμό του 2018 κονδύλιο **560 εκατ. EUR** για τις ανάγκες συνδρομής και προστασίας. Η Ιορδανία και ο Λίβανος εξακολουθούν να στηρίζουν τον βιοπορισμό των προσφύγων, παράλληλα με τις κοινότητες υποδοχής τους, και οι δύο αυτές χώρες έχουν λάβει σημαντικά μέτρα για το άνοιγμα του εκπαιδευτικού τους συστήματος σε όλα τα παιδιά-πρόσφυγες. Η ΕΕ θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη στον Λίβανο (334 εκατ. EUR, εκ των οποίων έχουν υπογραφεί συμβάσεις για 247 εκατ. EUR) και την Ιορδανία (228 εκατ. EUR, εκ των οποίων έχουν υπογραφεί συμβάσεις για 126 εκατ. EUR) δίνοντας προτεραιότητα σε δράσεις για την παροχή προστασίας και βοήθειας στους πλέον ευάλωτους.

Διαδρομή των Δυτικών Βαλκανίων

Ενώ οι παράτυπες συνοριακές διελεύσεις στη διαδρομή αυτή έχουν σταθεροποιηθεί σε σχετικά χαμηλό επίπεδο, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό επίπεδο δραστηριοτήτων λαθραίας διακίνησης. Στις 12 Φεβρουαρίου 2018, μονογραφήθηκε συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής και της Αλβανίας, ώστε ο Οργανισμός να παράσχει βοήθεια στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, καθώς και για την ταχεία ανάπτυξη ομάδων στην αλβανική επικράτεια σε περίπτωση απότομης μεταβολής των μεταναστευτικών ροών. Η Επιτροπή διαπραγματεύεται σήμερα παρόμοιες συμφωνίες με τη Σερβία και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Παράλληλα με την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής και προσφυγικής κρίσης στα Δυτικά Βαλκάνια μέσω χρηματοδότησης από την ΕΕ, η Επιτροπή εξακολουθεί να διευκολύνει τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών, μεταξύ άλλων μέσω δεκαπενθήμερων τηλεδιασκέψεων των χωρών κατά μήκος της διαδρομής, και παρέχει σημαντική στήριξη για

²⁶ Μέχρι στιγμής, 16 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν προβεί σε επανεγκατάσταση Σύριων από την Τουρκία, και συγκεκριμένα η Αυστρία, το Βέλγιο, η Κροατία, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Σουηδία.

²⁷ COM(2017) 470 final της 6.9.2017.

τη βελτίωση της διαχείρισης της μετανάστευσης στην περιοχή. Η δέσμευση αυτή ενισχύθηκε στο πλαίσιο της πρόσφατα εγκριθείσας στρατηγικής για «Μια αξιόπιστη προοπτική διεύρυνσης για τα Δυτικά Βαλκάνια και αυξημένη δέσμευση της ΕΕ απέναντί τους»²⁸. Μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, πραγματοποιήθηκαν 53 υποβοηθούμενες εκούσιες επιστροφές από τη Σερβία έως τις 7 Μαρτίου του 2018, 16 από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και 8 από το Μαυροβούνιο. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών στην Ευρώπη εξακολουθεί να υποστηρίζει τις έρευνες των κρατών μελών. Το 2017, έλαβαν χώρα τέσσερις ημερίδες δράσης με τη στήριξη της Ευρώπης, οι οποίες οδήγησαν σε 64 συλλήψεις στα Δυτικά Βαλκάνια. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) στηρίζει τις έρευνες και τις διώξεις και παρέχει πρακτικές συμβουλές μέσω της θεματικής ομάδας για τη λαθραία διακίνηση μεταναστών.

Επόμενα βήματα:

- Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να επιταχύνουν την υλοποίηση των επιστροφών στην Τουρκία δυνάμει της δήλωσης, ιδίως με την εισαγωγή αλλαγών στην ελληνική νομοθεσία και την οριστικοποίηση των συμφωνιών με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο ώστε να επιτρέπονται αποτελεσματικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, καθώς και πρόσθετη στήριξη των επιτροπών προσφυγών·
- Οι ελληνικές αρχές σε όλα τα επίπεδα πρέπει να συνεργαστούν ώστε να εξασφαλιστεί η βελτίωση της ικανότητας και των συνθηκών υποδοχής στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης·
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν επαρκή υποστήριξη εμπειρογνομόνων στις εργασίες των οργανισμών της ΕΕ στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία·
- Τα οικεία κράτη μέλη θα πρέπει να απαντούν σε όλες τις εκκρεμείς αιτήσεις που υποβάλλει η Ελλάδα και να προβαίνουν σε αποτελεσματική μετεγκατάσταση όλων των επιλέξιμων αιτούντων που απομένουν·
- Θα πρέπει να συναφθούν άμεσα συμφωνίες μεταξύ του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Σημαιοφυλακής και Ακτοφυλακής και τρίτων χωρών στα Δυτικά Βαλκάνια·
- Εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις, το εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους θα πρέπει πλέον να ενεργοποιηθεί για την επανεγκατάσταση προσφύγων από την Τουρκία·
- Η δεύτερη δόση της Διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία θα πρέπει να ενεργοποιηθεί με επιπλέον προϋπολογισμό 3 δισ. EUR, και η ΕΕ και τα κράτη μέλη να συνεισφέρουν στην ίδια βάση με την πρώτη δόση.

Διαδρομή της Κεντρικής Μεσογείου

- *Υποστήριξη στην Ιταλία*

Η υποστήριξη για την εφαρμογή της **προσέγγισης των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης** (έλεγχος, ταυτοποίηση, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων, καταγραφή, ενημέρωση, απολογισμός και διοχέτευση των μεταναστών) συνεχίζεται. Το ιταλικό Υπουργείο Εσωτερικών εξετάζει το ενδεχόμενο ανοίγματος τριών επιπλέον κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης το 2018. Λόγω της αστάθειας των ροών, είναι ζωτικής σημασίας η Ιταλία να ανοίξει αυτά τα συμπληρωματικά κέντρα, ως μέρος του σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης για το καλοκαίρι.

²⁸ COM(2018) 65 final της 6.2.2018.

Οι οργανισμοί της ΕΕ συνεχίζουν να παρέχουν σημαντική στήριξη. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο έχει διορίσει επί του παρόντος 40 εθνικούς εμπειρογνώμονες στην Ιταλία, υποστηριζόμενους από 51 προσωρινούς υπαλλήλους και 100 πολιτιστικούς διαμεσολαβητές, που συμβάλλουν στην επιτάχυνση της επίσημης καταγραφής των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε όλη τη χώρα και στη στήριξη των επιτροπών ασύλου. Στηρίζει, επίσης, την Ιταλία στην εφαρμογή της πρόσφατης νομοθεσίας²⁹ για την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών-μεταναστών. Οι εμπειρογνώμονες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής παρέχουν βοήθεια για την προ-ταυτοποίηση, την εκτίμηση της ιθαγένειας, την έρευνα, τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και την ενημέρωση των αφικνούμενων μεταναστών. Επιπλέον, διεξάγονται συζητήσεις μεταξύ εμπειρογνομόνων των οργανισμών ώστε να εξασφαλιστεί η στενότερη σύνδεση των αποφάσεων για το άσυλο με τις αποφάσεις για την επιστροφή. Από τον Φεβρουάριο του 2017, διάφορες ομάδες εμπειρογνομόνων της Ευρώπης έχουν αναπτυχθεί στην Ιταλία για τη διενέργεια δευτερευόντων ελέγχων ασφαλείας. Έως τις 5 Μαρτίου 2018, είχαν αναπτυχθεί συνολικά 16 προσκεκλημένοι υπάλληλοι της Ευρώπης και τρία μέλη του προσωπικού της Ευρώπης σε πέντε διαφορετικές τοποθεσίες στην Ιταλία.

Έως τις 7 Μαρτίου 2018, 11 999 άτομα είχαν **μετεγκατασταθεί** από την Ιταλία, περιλαμβανομένων 174 ασυνόδευτων ανηλίκων. 224 αιτούντες (συμπεριλαμβανομένων 48 ασυνόδευτων ανηλίκων) που έγιναν ήδη δεκτοί για μετεγκατάσταση παραμένουν στην Ιταλία, αναμένοντας να μεταφερθούν στη Γερμανία (137), στις Κάτω Χώρες (22), στην Πορτογαλία (19), στην Αυστρία (15) και στην Κροατία (14). Επιπλέον, υπάρχουν 709 αιτήσεις μετεγκατάστασης (συμπεριλαμβανομένων και των αιτήσεων για 106 ασυνόδευτους ανηλίκους) που έχουν σταλεί από την Ιταλία κατά κύριο λόγο στη Γερμανία (529), τη Γαλλία (95), τις Κάτω Χώρες (46) και την Πορτογαλία (29), για τις οποίες δεν έχει ακόμη ληφθεί απάντηση.

Η ΕΕ παρέχει σημαντική **χρηματοδοτική στήριξη** στην Ιταλία στον τομέα της διαχείρισης της μετανάστευσης και των συνόρων. Σε συνέχεια του σχεδίου δράσης της 4ης Ιουλίου 2017³⁰, υπήρξε υπέρβαση της άμεσης πρόσθετης χρηματοδοτικής στήριξης ύψους 35 εκατ. EUR στην Ιταλία για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, με τη χορήγηση στήριξης έκτακτης ανάγκης 39,92 εκατ. EUR μέχρι το τέλος του 2017 για την ενίσχυση των ικανοτήτων στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης και σε άλλες περιοχές αποβίβασης μεταναστών. Ως εκ τούτου, η στήριξη που έχει διατεθεί από την ΕΕ στην Ιταλία μέχρι σήμερα ανέρχεται συνολικά σε 189 εκατ. EUR. Η εν λόγω βοήθεια έκτακτης ανάγκης συμπληρώνει τη στήριξη της ΕΕ στα εθνικά προγράμματα της Ιταλίας στον τομέα της μετανάστευσης και των εσωτερικών υποθέσεων, που ανέρχεται σε πάνω από 650 εκατ. EUR³¹.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής έχει ξεκινήσει μια νέα επιχείρηση, την **κοινή επιχείρηση «Θέμις»**, την 1η Φεβρουαρίου 2018, που αντικαθιστά την κοινή επιχείρηση «Τρίτων» στην Κεντρική Μεσόγειο, ώστε να αντανακλάται καλύτερα η διαφοροποιημένη εξέλιξη της μετανάστευσης και να προλαμβάνεται το διασυνοριακό

²⁹ Ειδικότερα, ο νόμος 47/2017 (ο λεγόμενος «Legge Zampa»), που ετέθη σε ισχύ από τον Μάιο του 2017, εισήγαγε ολιστικές, πολυτομεακές και μη επεμβατικές διαδικασίες εκτίμησης της ηλικίας, σχετικά ταχεία ανάπτυξη ενός συστήματος εθελοντικών εκπροσώπων (αρκετές χιλιάδες πολίτες έχουν εγγραφεί κατά τους τελευταίους μήνες, ενώ οι ιταλικές αρχές οργανώνουν επί του παρόντος την εκπαίδευσή τους με την υποστήριξη της ΕΑΣΟ), και μείωσε τη νόμιμη προθεσμία για την παροχή μακροπρόθεσμης στέγασης.

³⁰ SEC(2017) 339 της 4.7.2017.

³¹ Για την περίοδο 2014-2020, η βοήθεια αυτή ανέρχεται σε 387,7 εκατ. EUR στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, εκ των οποίων 43,6 εκατ. EUR για τη μετεγκατάσταση/επανεγκατάσταση και 266 εκατ. EUR στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, εκ των οποίων 201,5 εκατ. EUR για τα σύνορα και τις θεωρήσεις και 64,5 εκατ. EUR για την αστυνομία.

έγκλημα. Τα σκάφη που συμμετέχουν στην κοινή επιχείρηση «Θέμις» θα συνεχίσουν να διασώζουν ανθρώπους στην Κεντρική Μεσόγειο. Πρέπει να προσφέρουν συνδρομή όταν υπάρχουν περιστατικά έρευνας και διάσωσης, ανεξάρτητα από την περιοχή των επιχειρήσεων, εφόσον τους ζητηθεί από το αρμόδιο Κέντρο Συντονισμού Θαλάσσιας Διάσωσης.

Επόμενα βήματα:

- Η Ιταλία πρέπει να ανοίξει τρία επιπλέον κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης όπως έχει προβλεφθεί·
- Ολοκλήρωση της επόμενης φάσης της χρηματοδότησης έκτακτης ανάγκης με τις ιταλικές αρχές·
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να απαντήσουν σε όλες τις εκκρεμείς αιτήσεις που υποβάλλει η Ιταλία και να μεταφέρουν όλους τους επιλέξιμους αιτούντες δίνοντας απόλυτη προτεραιότητα στους ανηλίκους·
- Η Ιταλία πρέπει να συνεχίσει την εφαρμογή όλων των δράσεων που προσδιορίζονται στο σχέδιο δράσης της 4ης Ιουλίου 2017.

- *Λιβύη και ευρύτερη περιοχή, και οι χώρες κατά μήκος της διαδρομής*

Η ΕΕ αντέδρασε στις άθλιες συνθήκες που αντιμετωπίζουν πολλοί μετανάστες στη Λιβύη και στις δραστηριότητες παράνομης διακίνησης με εντατικές εργασίες για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των μεταναστών, τη σταθεροποίηση των κοινοτήτων, καθώς και την παροχή συνδρομής σε αποκλεισμένους μετανάστες ώστε να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους ή να αναζητήσουν μια ασφαλή διαδρομή προς την Ευρώπη εάν χρειάζονται προστασία.

Ο αριθμός των ατόμων στα οποία παρέχεται βοήθεια για να εγκαταλείψουν τη Λιβύη έχει αυξηθεί σημαντικά από τότε που δημιουργήθηκε η **ειδική ομάδα Αφρικανικής Ένωσης-Ευρωπαϊκής Ένωσης-Ηνωμένων Εθνών**³² και αφότου η ειδική αυτή ομάδα αποφάσισε να αυξήσει τις υποβοηθούμενες εκούσιες επιστροφές από τη Λιβύη (μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης)³³ και να επιταχύνει την απομάκρυνση ατόμων μέσω του μηχανισμού έκτακτης διέλευσης (με την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες - UNHCR). Οι στόχοι για επιπλέον 15 000 υποβοηθούμενες εκούσιες επιστροφές έως τον Φεβρουάριο 2018³⁴ και για απομάκρυνση 1 300 ατόμων στις αρχές του 2018 έχουν υλοποιηθεί. Οι προσπάθειες αυτές θα συνεχιστούν με σκοπό να ολοκληρωθεί η απομάκρυνση μεταναστών και ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας σε συνθήκες κράτησης και για να δοθεί τέλος στις άθλιες συνθήκες στις οποίες κρατούνται.

Η επιτυχία του μηχανισμού έκτακτης διέλευσης εξαρτάται από μια διαδικασία σε δύο στάδια, όπου κατά το δεύτερο στάδιο τα πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς προστασίας και έχουν απομακρυνθεί από τη Λιβύη επανεγκαθίστανται από τον Νίγηρα. Μέχρι στιγμής, μόνο 25 απομακρυνθέντες έχουν επανεγκατασταθεί. Χρειάζονται επείγουσες προσπάθειες επανεγκατάστασης από τον Νίγηρα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να συνεργάζονται στενά με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) και

³² Η ειδική ομάδα συστάθηκε στο περιθώριο της πέμπτης συνόδου κορυφής Αφρικανικής Ένωσης-Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΑΕ-ΕΕ), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 29-30 Νοεμβρίου 2017 στο Αμπιτζάν, Ακτή Ελεφαντοστού.

³³ Σχετικά με τη Λιβύη, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) χρησιμοποιεί την έννοια της «ανθρωπιστικής βοήθειας για την επιστροφή» για να αναφέρεται σε υποβοηθούμενες εκούσιες επιστροφές λόγω της δεινής κατάστασης των αποκλεισμένων μεταναστών στη Λιβύη.

³⁴ Ολόκληρο το έτος 2017 πραγματοποιήθηκαν 19 370 υποβοηθούμενες εκούσιες επιστροφές, 6 238 από την αρχή της φάσης απομάκρυνσης (δηλαδή από τις 28 Νοεμβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2017).

να αυξήσουν τον ρυθμό υλοποίησης των δεσμεύσεων που είχαν γίνει, ώστε να μπορέσουμε να πραγματοποιούμε απομακρύνσεις από τη Λιβύη και εν συνεχεία να προβαίνουμε άμεσα σε επανεγκαταστάσεις από τον Νίγηρα. Από την πλευρά της, είναι σημαντικό η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να επιταχύνει τον ρυθμό παραπομπής των υποθέσεων επανεγκατάστασης στα κράτη μέλη.

Οι εργασίες της ειδικής ομάδας υποστηρίχθηκαν από μια κοινή αποστολή παρακολούθησης στην Τρίπολη τον Φεβρουάριο, για την αντιμετώπιση σημείων συμφόρησης όπως οι περιορισμοί λόγω ιθαγένειας. Θέματα όπως η ανάγκη αντιμετώπισης των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης σε κέντρα κράτησης, καθώς και μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση του συστήματος της αυθαίρετης και συστηματικής κράτησης μεταναστών, συζητήθηκαν με τις λιβυκές αρχές – καθώς και μέτρα για την καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης.

Το Καταπιστευματικό Ταμείο Έκτακτης Ανάγκης της ΕΕ για την Αφρική εξακολουθεί να διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στο έργο της ΕΕ. Στις 26 Φεβρουαρίου, συμφωνήθηκε να γίνουν περαιτέρω ενέργειες σχετικά με την εκούσια επιστροφή και την απομάκρυνση με νέο πρόγραμμα ύψους 115 εκατ. EUR που συνεχίζει τη στήριξη στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Ωστόσο, με τον σημερινό ρυθμό επιστροφών από τη Λιβύη, η διαθέσιμη χρηματοδότηση θα μπορεί να καλύψει τη στήριξη επανένταξης μόνο για λίγους μήνες ακόμη. Επιπλέον, το ποσό των 90 εκατ. EUR του μεικτού μεταναστευτικού προγράμματος σημαίνει ότι οι εν λόγω οργανώσεις θα είναι σε θέση να συνεχίσουν την επέκταση της παρουσίας τους στα σημεία αποβίβασης και στα κέντρα κράτησης προκειμένου να παρέχουν ιατρική και άμεση βοήθεια σε μετανάστες και πρόσφυγες. Ως αποτέλεσμα αυτού, 33 000 μετανάστες εκτός και εντός των κέντρων κράτησης έχουν ωφεληθεί από την άμεση στήριξη που έλαβαν, όπως κουβέρτες, ενδύματα και είδη προσωπικής υγιεινής. Επιπλέον, 10 000 μετανάστες έχουν λάβει ιατρική βοήθεια. Βοήθεια δόθηκε επίσης σε πάνω από 3 500 εκτοπισθείσες λιβυκές οικογένειες. Σε ιατρικές εγκαταστάσεις παρασχέθηκε ιατρικός εξοπλισμός³⁵, όπως ηλεκτρογεννήτριες και ασθενοφόρα³⁶. Πραγματοποιούνται επίσης εργασίες για να βοηθηθούν οι ντόπιοι γεωργοί να διατηρήσουν την παραγωγή στις πληττόμενες περιοχές· οι εργασίες αυτές συμπληρώνονται από την ανάπτυξη ικανοτήτων για τους γεωργούς ώστε να ενισχύσουν τις τεχνικές ικανότητές τους και την ανθεκτικότητα των κοινοτήτων. Συμπληρωματική χρηματοδότηση κινητοποιήθηκε ως συμπλήρωμα του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ ώστε να συνεργασθεί με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ένα πρόγραμμα αφιερωμένο στην αντιμετώπιση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών στη Λιβύη. Υπάρχουν και άλλα προγράμματα που πρόκειται να τεθούν σε λειτουργία. Ένα πρόγραμμα ύψους 46,3 εκατ. EUR ως βοήθεια για τη διαχείριση όλων των συνόρων της Λιβύης, που καταρτίστηκε στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και της Ιταλίας, ανατέθηκε με σύμβαση στα τέλη Δεκεμβρίου 2017 στο πλαίσιο του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ και η υλοποίησή του έχει αρχίσει. Στις 7 Μαρτίου, συμφωνήθηκε περαιτέρω πρόγραμμα του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για τη στήριξη δήμων της Λιβύης³⁷. Το πρόγραμμα αυτό, ύψους 50 εκατ. EUR, θα βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης των ευάλωτων πληθυσμών και των κοινοτήτων υποδοχής, με την

³⁵ Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) έχει υποστηρίξει τρία κέντρα πρωτοβάθμιας υγειονομικής περιθάλψης στην Sabha (που εξυπηρετεί 32 000 άτομα) και ένα στην Qatroun (που εξυπηρετεί 3 500 άτομα).

³⁶ Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών έχει προσφέρει ασθενοφόρα στους δήμους Murzuq και Kufra, και έχει αρχίσει την αποκατάσταση κλινικής στη Βεγγάζη.

³⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5144_en.htm

ανάπτυξη της ικανότητας των δήμων της Λιβύης να παρέχουν βασικές υπηρεσίες (υγεία, εκπαίδευση, εγκαταστάσεις υγιεινής, ύδρευση). Οι δραστηριότητες θα προσαρμόζονται στις ανάγκες των τοπικών αρχών και σε στενό συντονισμό με το Προεδρικό Συμβούλιο και την κυβέρνηση εθνικής ενότητας. Το πρόγραμμα αυτό έχει διαμορφωθεί σε συνεργασία με την Ιταλία.

Η συνεισφορά των κρατών μελών στη θυρίδα Βόρειας Αφρικής του Καταπιστευματικού Ταμείου ήταν ζωτικής σημασίας. Μετά από συζήτηση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τα κράτη μέλη δεσμεύθηκαν για συμπληρωματικές συνεισφορές ύψους 158,6 εκατ. EUR στο Καταπιστευματικό Ταμείο, κυρίως για την αναπλήρωση αυτής της θυρίδας. Οι εν λόγω συνεισφορές, σε συνδυασμό με πρόσθετα κεφάλαια που διατίθενται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, επέτρεψαν τη συνέχιση σημαντικών προγραμμάτων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2018. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα σχέδια έχουν εφαρμοστεί αποτελεσματικά και φθάνουν την αρχική τους ικανότητα, θα πρέπει να παραταθούν – αυτό ισχύει για τομείς όπως η υποβοηθούμενη εκούσια επιστροφή, η προστασία, η διαχείριση των συνόρων, καθώς και η στήριξη προς τους δήμους. Ως εκ τούτου, θα απαιτηθούν συμπληρωματικοί πόροι κυρίως από τους προϋπολογισμούς των κρατών μελών αλλά και από τον προϋπολογισμό της ΕΕ: με την τρέχουσα σειρά έργων για το 2018 και στην περίπτωση που τα επιτυχή υφιστάμενα έργα μπορούν να συνεχιστούν και το 2019, το σχετικό ποσό ανέρχεται σε 390 εκατ. EUR, και παρόλο που περίπου 165 εκατ. EUR απομένουν στη θυρίδα ή έχουν ήδη εντοπιστεί εντός του προϋπολογισμού της ΕΕ ή έχουν δεσμευθεί από τα κράτη μέλη, θα υπάρξει ακόμη ένα **κενό χρηματοδότησης 225 εκατ. EUR**. Πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσό αυτό καλύπτει έργα που αφορούν άμεσα τη Λιβύη, αλλά ότι το έργο στο πλαίσιο των άλλων δύο θυρίδων, όπως για την επανένταξη, έχει σημαντική επίπτωση στην αποτελεσματικότητα της δράσης της ΕΕ στη Λιβύη.

Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες της ΕΕ για τη στήριξη της **Λιβυκής Ακτοφυλακής**. Με την επιχείρηση «Σοφία» έχουν μέχρι στιγμής εκπαιδευτεί περίπου 201 μέλη του προσωπικού της ακτοφυλακής της Λιβύης, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμάτων 5 περιπολικών σκαφών στο πλαίσιο του συνδυασμού κατάρτισης στην ξηρά και στη θάλασσα. Επί του παρόντος προβλέπεται να συνεχιστεί το σκέλος της εκπαίδευσης στην ξηρά καθ' όλη τη διάρκεια του 2018 και να ενισχυθεί η παρακολούθηση, με την πρώτη έκθεση να έχει ολοκληρωθεί στις αρχές Μαρτίου 2018. Στο πλαίσιο του δικτύου «Seahorse Mediterraneo», η Μάλτα παρέσχε κατάρτιση για έρευνα και διάσωση, και περαιτέρω κατάρτιση θα παρασχεθεί από την Ιταλία. Η δημιουργία ενός ασφαλούς δικτύου επικοινωνίας στη Μεσόγειο για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την παράτυπη μετανάστευση διά θαλάσσης βρίσκεται πλέον στο τελικό στάδιο, και το δίκτυο θα πρέπει να καταστεί λειτουργικό κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2018. Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης τη συνεργασία μεταξύ της Ιταλικής Ακτοφυλακής και της Λιβυκής Ακτοφυλακής για να αξιολογηθούν οι ικανότητες στον τομέα της έρευνας και διάσωσης και να αναληφθεί μια μελέτη σκοπιμότητας για τη δημιουργία ενός λιβυκού Κέντρου Συντονισμού Θαλάσσιας Διάσωσης.

Οι εργασίες συνεχίζονται για τη βελτίωση της συλλογής και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ όλων των οργάνων της ΕΕ. Επίσης δημιουργείται ένα πιλοτικό έργο για να βοηθήσει τους οργανισμούς της ΕΕ και το προσωπικό της επιχείρησης «Σοφία» της EUNAVFORMED να συνεργασθούν άμεσα στο πλαίσιο μιας μονάδας εγκληματολογικών πληροφοριών που θα βρίσκεται εντός της επιχείρησης, ώστε να βελτιστοποιηθεί η χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται από την επιχείρηση «Σοφία» για την πρόληψη του εγκλήματος, την έρευνα και τη δίωξη, σύμφωνα με τις σχετικές νομικές εντολές. Η αποστολή συνοριακής συνδρομής της ΕΕ στη Λιβύη διαθέτει διακριτική παρουσία στην Τρίπολη όπου τοποθετούνται εκ

περιτροπής πέντε μέλη επιχειρησιακού προσωπικού. Κατά τη διάρκεια του 2017, συνεργάστηκε ενεργά με τις αρχές της Λιβύης, μεταξύ άλλων παρέχοντας βοήθεια στις λιβυκές αρχές ώστε να αναπτύξουν μεταρρυθμίσεις στη διαχείριση των συνόρων της Λιβύης. Η παρουσία αυτή θα επεκταθεί σταδιακά μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες ασφάλειας.

Η ΕΕ εξακολουθεί να εργάζεται για μια χωρίς αποκλεισμούς **πολιτική μετάβαση** στη Λιβύη, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Ιουλίου 2017³⁸.

- *Χώρες κατά μήκος της διαδρομής*

Η εργασία με τις χώρες διέλευσης και καταγωγής των μεταναστευτικών διαδρομών στην Αφρική συνεχίζεται. Τον Δεκέμβριο του 2017, εγκρίθηκαν άλλα 28 προγράμματα στο πλαίσιο του **Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την Αφρική**, συνολικού ύψους 468,27 εκατ. EUR. Η δράση περιλαμβάνει έργα για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ευάλωτων κοινοτήτων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας –μεταξύ αυτών και για τους νέους και τις κοινότητες υποδοχής– καθώς και την καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης και της εμπορίας ανθρώπων. Τα τελευταία προγράμματα που συμφωνήθηκαν τον Φεβρουάριο του 2018 επικεντρώνονται στην προστασία των μεταναστών στο Σαχέλ, στηρίζοντας τις υποβοηθούμενες εκούσιες επιστροφές από τη Λιβύη, τη βιώσιμη επανένταξη των μεταναστών, την απομάκρυνση και τη στήριξη της επανεγκατάστασης, καθώς και τη βιώσιμη επανένταξη των μεταναστών που επιστρέφουν στην Αιθιοπία.

Η συνέχιση των εργασιών μέσω του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ είναι ουσιαστικής σημασίας. Συνολικά, το Ταμείο έχει πλέον εγκρίνει 147 προγράμματα και στις τρεις θυρίδες (Σαχέλ και Λίμνη Τσαντ, Κέρας της Αφρικής και Βόρεια Αφρική) για συνολικό ποσό ύψους 2,5 δισ. EUR, με συμβάσεις που υπεγράφησαν για πάνω από 1,5 δισ. EUR. Ενώ η πλέον επείγουσα προτεραιότητα το 2017 ήταν η θυρίδα της Βόρειας Αφρικής, η συνέχιση του έργου στις άλλες θυρίδες είναι επίσης καίριας σημασίας για μια συνολική στρατηγική. Η σειρά σχεδίων για μελλοντικές δράσεις για τη θυρίδα του **Σαχέλ και της Λίμνης Τσαντ** υπολογίζεται σε 775 εκατ. EUR, εκ των οποίων έχουν εξασφαλιστεί μέχρι σήμερα τα 201 εκατ. EUR. Η σειρά σχεδίων για μελλοντικές δράσεις για τη θυρίδα του **Κέρατος της Αφρικής** υπολογίζεται σε 904 εκατ. EUR σε έργα, ενώ είναι διαθέσιμα 469 εκατ. EUR³⁹ σε πόρους. Ως εκ τούτου, υπάρχει συνδυασμένο κενό χρηματοδότησης για τις δύο θυρίδες ύψους περίπου 1 δισ. EUR για την περίοδο 2018-2019. Τα προβλεπόμενα έργα επικεντρώνονται στη στήριξη του διαλόγου για τη μετανάστευση, την πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες, την προστασία και τις μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές ανάγκες των προσφύγων, την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, τη λαθραία διακίνηση μεταναστών, καθώς και την επανένταξη των μεταναστών μετά την επιστροφή τους. Το γεγονός ότι αυτές οι δύο θυρίδες αντλούν πόρους τόσο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης όσο και από τον προϋπολογισμό της ΕΕ δείχνει ότι η πίεση που ασκείται στη σχετική με τη μετανάστευση χρηματοδότηση επηρεάζει τις διάφορες θυρίδες του Καταπιστευματικού Ταμείου και ότι τα σημερινά διαθέσιμα κεφάλαια και αποθεματικά της ΕΕ δεν θα είναι επαρκή για να καλύψουν τις ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί.

Εν των μεταξύ, το **Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο** και το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη κίνησαν το έντονο ενδιαφέρον των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων-εταίρων. Η ανταπόκριση από την πρώτη πρόσκληση για προτάσεις επενδυτικών προγραμμάτων στο

³⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη Λιβύη της 17.7.2017 (έγγρ. 11155/17).

³⁹ Συμπεριλαμβανομένων των πόρων που είναι διαθέσιμοι επί του παρόντος στο Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για τη θυρίδα του Κέρατος της Αφρικής, καθώς και της δυναμικής χορήγησης 146 εκατ. EUR στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης για την περιοχή.

πλαίσιο των δύο πρώτων επενδυτικών θυρίδων «Βιώσιμη ενέργεια και συνδεσιμότητα» και «Χρηματοδότηση πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων» του Ταμείου Εγγυήσεων έχει υπερβεί κατά πολύ τις προσδοκίες. Η αξία των πρώτων προτάσεων που υποβλήθηκαν ήδη υπερβαίνει τη συνολική ικανότητα του Ταμείου Εγγυήσεων και για τις πέντε επενδυτικές θυρίδες. Το Ταμείο Εγγυήσεων έχει επίσης προσελκύσει το ενδιαφέρον τρίτων μερών, όπως το Ίδρυμα Bill and Melinda Gates Foundation που ανήγγειλε πρόσφατα τη δέσμευσή του να συνεισφέρει 50 εκατ. δολάρια ΗΠΑ. Θα απαιτηθούν συμπληρωματικές συνεισφορές στην εγγύηση προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες. Η στήριξη της ΕΕ προς τη μεικτή χρηματοδότηση πράξεων του 2017, που καλύπτει τομείς όπως οι μεταφορές, η ενέργεια, το περιβάλλον, η γεωργία, η αστική ανάπτυξη και οι τοπικές επιχειρήσεις, θα πρέπει να αποδεσμεύσει συνολικό ποσό ύψους 9,6 δισ. EUR από δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων 5,6 δισ. EUR σε 30 μεγάλα έργα στην υποσαχάρια Αφρική. Κατά συνέπεια θα πρέπει να εξεταστεί αύξηση της χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου: οι συνεισφορές των κρατών μελών στη χρηματοδότηση αυτή θα είναι ουσιαστικής σημασίας προκειμένου να μπορεί να ανταποκριθεί στην αυξανόμενη ζήτηση.

Η χρηματοδότηση είναι ιδιαίτερα σημαντική ώστε να εξακολουθήσει να έχει αντίκτυπο επί τόπου. Για παράδειγμα, η στήριξη της ΕΕ στον **Νίγηρα** έχει καίρια σημασία για τις προσπάθειες μείωσης του αριθμού των παράτυπων μεταναστών οι οποίοι διέρχονται μέσω του Αγκαντέζ. Ο αριθμός τους έχει μειωθεί από 340 ημερησίως κατά μέσον όρο το 2016 σε 40-50 ημερησίως το 2017. Η Κοινή Ομάδα Έρευνας έχει συσταθεί και λειτουργεί με σκοπό την ενίσχυση της επιχειρησιακής και δικαστικής ικανότητας της αστυνομίας του Νίγηρα. Ως εκ τούτου, το 2017 απαγγέλθηκαν 76 κατηγορίες ενώπιον της Εισαγγελίας για εγκλήματα που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων ή τη λαθραία διακίνηση μεταναστών. Αυτό είχε επίσης ως αποτέλεσμα την εξάρθρωση 7 εθνικών και 12 διεθνών εγκληματικών δικτύων και την κατάσχεση 29 οχημάτων και 6 μοτοσυκλετών. Η στήριξη για την επανάληψη παρόμοιων μορφών συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης μεταναστών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των αρχών τρίτων χωρών πραγματοποιείται μέσω ειδικής πρόσκλησης υποβολής επιχορηγήσεων που καλύπτουν την περιοχή της Βορείου Αφρικής. Παράλληλα, για να υπάρξουν εναλλακτικές πηγές εισοδήματος στη λαθραία διακίνηση μεταναστών, η ΕΕ παρέχει εισοδηματική στήριξη σε τοπικές κοινότητες στον βόρειο Νίγηρα. Από τον Νοέμβριο του 2017, η μη στρατιωτική αποστολή της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας «EUCAP SAHEL Niger» έχει πραγματοποιήσει τακτικές επιτόπιες επισκέψεις στην περιοχή για τη χαρτογράφηση των παράτυπων μεταναστευτικών ροών, την ανάλυση των τάσεων και των διαδρομών, τη διενέργεια εκτιμήσεων αναγκών, την υλοποίηση έργων και την παροχή κατάρτισης και εξοπλισμού. Η αποστολή έχει πλέον ενισχυθεί για να εντείνει το έργο της για την καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, ναρκωτικών και όπλων. Η εργασία αυτή θα καθοριστεί από κοινού σε Υπουργική Διάσκεψη που συνεκλήθη στις 16 Μαρτίου από την κυβέρνηση του Νίγηρα, με τη συμμετοχή των χωρών του Σαχέλ, της ΕΕ και αρκετών κρατών μελών.

Η ΕΕ, η Αφρικανική Ένωση και η G5 για το Σαχέλ⁴⁰ διοργάνωσαν διεθνή διάσκεψη υψηλού επιπέδου για την ασφάλεια και την ανάπτυξη στο **Σαχέλ** στις 23 Φεβρουαρίου 2018 στις Βρυξέλλες, στην οποία συμμετείχαν οι 32 αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ομάδας G5 για το Σαχέλ, μαζί με τα Ηνωμένα Έθνη, την Αφρικανική Ένωση και πολλούς άλλους εταίρους. Η διάσκεψη αυτή επικεντρώθηκε στη σταθερότητα και τη σταθεροποίηση των περιφερειακών, διασυνοριακών και ευαίσθητων περιοχών του Σαχέλ. Σε

⁴⁰ Η ομάδα των 5 χωρών του Σαχέλ, όπου περιλαμβάνονται η Μπουρκίνα Φάσο, το Μάλι, η Μαυριτανία, ο Νίγηρας και το Τσαντ.

συνέχεια της στήριξης ύψους 50 εκατ. EUR που παρέσχε το 2017 στην κοινή δύναμη της G5 για το Σαχέλ από το μέσο στήριξης της ειρήνης στην Αφρική, η ΕΕ δεσμεύτηκε κατά τη διάσκεψη να συμβάλει με περαιτέρω 50 εκατ. EUR προς στήριξη του έργου καταπολέμησης της τρομοκρατίας, των ναρκωτικών, της λαθραίας διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων. Ως αποτέλεσμα της διάσκεψης, αναλήφθηκαν δεσμεύσεις για συνολικό ποσό 414 εκατ. EUR για την υποστήριξη της κοινής δύναμης G5 για το Σαχέλ, η οποία θα εξακολουθήσει να λαμβάνει πρόσθετη στήριξη και από τις τρεις αποστολές στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας στην περιοχή του Σαχέλ.

Οι εργασίες για την αντιμετώπιση των δικτύων λαθραίας διακίνησης στο **Κέρασ της Αφρικής** έχουν επίσης ενταθεί με την ανάπτυξη του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Κέντρου για τη Διαδικασία του Χαρτούμ που χρηματοδοτείται από το Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την Αφρική, το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση των κοινών ερευνών μεταξύ των χωρών του Κέρατος της Αφρικής και πέραν αυτών. Έχουν αρχίσει οι εργασίες για την προετοιμασία της υποδομής, την καθιέρωση της νομικής βάσης και την επιλογή των υπαλλήλων που θα αναλάβουν καθήκοντα σημείων επαφής και αξιωματικών-συνδέσμων.

Ο διάλογος για τη μετανάστευση ΕΕ-**Αιγύπτου** που ξεκίνησε στο Κάιρο τον Δεκέμβριο του 2017 προσφέρει τη δυνατότητα ανάπτυξης ισχυρότερης και πιο στρατηγικής συνεργασίας για τη μετανάστευση, ως μέρος των προτεραιοτήτων της εταιρικής σχέσης ΕΕ-Αιγύπτου την περίοδο 2017-2020. Έχει υπογραφεί ένα έργο στο πλαίσιο του προγράμματος ύψους 60 εκατ. EUR που συμφωνήθηκε στα τέλη Οκτωβρίου 2017, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εργάζεται ενεργά για την έναρξη της εφαρμογής του. Οι αιγυπτιακές αρχές έχουν επίσης συμμετάσχει ενεργά σε τεχνικό επίπεδο, ενώ διερευνάται η δυνατότητα συνεργασίας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.

Η **Τυνησία** είναι σήμερα μία από τις κύριες χώρες προέλευσης των αφίξεων μέσω της διαδρομής της Κεντρικής Μεσογείου. Ο διάλογος ενισχύθηκε και οι διαπραγματεύσεις για τη διευκόλυνση της χορήγησης θεωρήσεων και την επανεισδοχή έχουν ξεκινήσει εκ νέου. Η Τυνησία λαμβάνει στήριξη από ένα ευρύ φάσμα διμερών και περιφερειακών προγραμμάτων συνεργασίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ. Μια πλατφόρμα συνεργασίας για τη λαθραία διακίνηση μεταναστών εγκαινιάστηκε στις 22 Φεβρουαρίου για τη στήριξη της ενισχυμένης συνεργασίας με τις τοπικές αρχές στην περιοχή.

Σε **περιφερειακό επίπεδο**, στα τέλη του 2017 υπεγράφη η συμφωνία επιχορήγησης για τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης και προστασίας για την Βόρεια Αφρική στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Το Πρόγραμμα αυτό καλύπτει τη Λιβύη, την Αίγυπτο, την Αλγερία, το Μαρόκο και την Τυνησία, και περιλαμβάνει ένα σχέδιο το οποίο υλοποιείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη Λιβύη στοχεύοντας ειδικά στη βελτίωση των ευκαιριών επανεγκατάστασης για τους ευάλωτους πρόσφυγες⁴¹.

Διαδρομή της Δυτικής Μεσογείου

⁴¹ Η συνεισφορά του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης στο πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης και προστασίας για τη Βόρεια Αφρική στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος εργασίας 2016 ανέρχεται σε 7,5 εκατ. EUR, εκ των οποίων περίπου 1,2 εκατ. EUR αφορούν δραστηριότητες που θα υλοποιηθούν στη Λιβύη. Η συνεισφορά αυτή έπεται της επιχορήγησης ύψους 10 εκατ. EUR που παρασχέθηκε στο πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης και προστασίας στη Βόρεια Αφρική στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος εργασίας του 2015 του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης.

Το **Μαρόκο** καταβάλλει προσπάθειες για την πρόληψη της παράτυπης μετανάστευσης μέσω της συνεργασίας, κυρίως με την Ισπανία, για την επιτήρηση των συνόρων. Η επίσκεψη του Επιτρόπου κ. Αβραμόπουλου στο Ραμπάτ τον Νοέμβριο του 2017 αποτέλεσε καλή ευκαιρία για την αναθέρμανση της συνεργασίας με σκοπό την κατάρτιση δέσμης μέτρων συνδρομής για την ενίσχυση των ικανοτήτων διαχείρισης των συνόρων. Οι δραστηριότητες αυτές βασίζονται στη χρηματοδότηση που έχει ήδη παρασχεθεί από την ΕΕ για τη στήριξη των μεταναστευτικών πολιτικών του Μαρόκου (35 εκατ. EUR τον Δεκέμβριο του 2017, εκ των οποίων η πρώτη δόση εκταμιεύθηκε αμέσως). Επιπλέον, το Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ ενέκρινε νέο πρόγραμμα (ύψους 4,58 εκατ. EUR) τον Δεκέμβριο του 2017 για την ενίσχυση της προστασίας και της ανθεκτικότητας των μεταναστών και των προσφύγων, των εκτοπισμένων ατόμων και των κοινοτήτων υποδοχής στο Μαρόκο. Το πρόγραμμα αυτό –το οποίο συνάδει με την εθνική στρατηγική του Μαρόκου για τη μετανάστευση– θα βοηθήσει τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση όσον αφορά τα δικαιώματα των μεταναστών και την πρόσβασή τους σε νομικές συμβουλές και θα προωθήσει την ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία του Μαρόκου. Κατά τις συνομιλίες που διεξήχθησαν τον Νοέμβριο για τη μετανάστευση, το Μαρόκο συμφώνησε επίσης με την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία επανεισδοχής.

Όσον αφορά την **Αλγερία**, ο αριθμός των μεταναστών με αλγερινή ιθαγένεια που φθάνουν παράτυπα στην Ευρώπη έχει αυξηθεί, αν και σε απόλυτες τιμές ο αριθμός τους παραμένει χαμηλός. Η Αλγερία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική χώρα διέλευσης παράτυπων μεταναστών που προσπαθούν να φτάσουν στο Μαρόκο και τη Λιβύη και πρόσφατες πληροφορίες δείχνουν μετατόπιση των μεταναστευτικών διαδρομών από το Μάλι και τον Νίγηρα προς την Αλγερία. Η ανάγκη να ενισχυθεί ο διάλογος και η συνεργασία σε θέματα μετανάστευσης και κινητικότητας υπογραμμίστηκε στο πλαίσιο της επιτροπής σύνδεσης που συνήλθε τον Δεκέμβριο του 2017, καθώς και σε έναν τέταρτο άτυπο διάλογο για τη μετανάστευση μεταξύ της ΕΕ και της Αλγερίας που πραγματοποιήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου. Προς το παρόν, η Αλγερία συμμετέχει στα περιφερειακά προγράμματα για τη μετανάστευση (π.χ. το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Προστασίας (RDPP) για τη Βόρεια Αφρική και το «Euromed Migration»), αλλά η συνεργασία δεν μπόρεσε ακόμη να καταλήξει σε πιο συγκεκριμένες ενέργειες ή σε έργα που χρηματοδοτούνται από το Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την Αφρική.

Επόμενα βήματα:

- Εφαρμογή όλων των εν εξελίξει σχεδίων με τη Λιβύη και διασφάλιση της συνέχειας, συμφωνώντας για τη δεύτερη φάση τους, όταν ενδείκνυται.
- Συνέχιση της συνεργασίας, αφενός, με την ειδική ομάδα ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης-Ηνωμένων Εθνών για την παροχή βοήθειας στους ανθρώπους ώστε να εγκαταλείψουν τη Λιβύη και, αφετέρου, με τις αρχές της Λιβύης προς την κατεύθυνση της εξάλειψης της συστηματικής κράτησης μεταναστών.
- Η Ύπατη Αρμοστεία των ΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειες για εκκένωση και επανεγκατάσταση μέσω του μηχανισμού έκτακτης διέλευσης ενώ τα κράτη μέλη θα εκτελούν επείγοντως τις επανεγκαταστάσεις.
- Συγκρότηση κοινών ομάδων έρευνας και σε άλλες βασικές χώρες.
- Ενίσχυση της αποτελεσματικής συνεργασίας με το Μαρόκο, την Τυνησία και την Αλγερία, παράλληλα με τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για σύναψη συμφωνιών επιστροφής και επανεισδοχής.
- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη από κοινού να εξασφαλίσουν επαρκείς πόρους για τις τρεις θυρίδες του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την Αφρική, ώστε να καλύπτονται τα χρηματοδοτικά κενά που προκύπτουν.

4. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ

Ο στόχος που καθορίστηκε στον χάρτη πορείας της Επιτροπής του Δεκεμβρίου 2017 για επίτευξη συμφωνίας με τρεις χώρες-εταίρους **σχετικά με ρυθμίσεις για την επιστροφή και την επανεισδοχή** έχει επιτευχθεί. Μετά την επίτευξη συμφωνίας με το Μπαγκλαντές σχετικά με τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες για την επιστροφή, επιτεύχθηκαν παρόμοιες ρυθμίσεις με δύο βασικές χώρες στην Υποσαχάρια Αφρική και μία στην Ανατολική Αφρική. Όλες αυτές οι ρυθμίσεις υλοποιούνται. Προσδιορίζονται τα τεχνικά εμπόδια και οι σχετικές λύσεις, ώστε να επιταχυνθεί η εφαρμογή πρακτικών μέτρων, όπως αποστολές ταυτοποίησης και κοινές επιχειρήσεις επιστροφών. Οι εργασίες για συμφωνίες σχετικά με περαιτέρω πρακτικές ρυθμίσεις ή για τη σύναψη πλήρων συμφωνιών επανεισδοχής με χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής προχωρούν, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, και με την κινητοποίηση προς τον σκοπό αυτόν κάθε διαθέσιμου μοχλού και εργαλείου, κατά περίπτωση.

Υπήρξε επίσης εμβάθυνση της διμερούς συνεργασίας με χώρες της **Ασίας** στον τομέα αυτόν. Κατά την πρώτη συνεδρίαση της μεικτής επιτροπής ΕΕ-Αφγανιστάν, στις 8 Φεβρουαρίου 2018, συζητήθηκε το ζήτημα της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της σημασίας μιας διαδικασίας επιστροφής που θα συνδυάζεται αποτελεσματικά με την επανένταξη. Οι τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες με το Μπαγκλαντές εφαρμόζονται, και μια σειρά από συνεδριάσεις μετά την πρώτη συνεδρίαση της κοινής ομάδας εργασίας ΕΕ-Μπαγκλαντές τον Δεκέμβριο του 2017 βοήθησε στην αντιμετώπιση των ζητημάτων εφαρμογής: η διαδικασία βρίσκεται σε καλό δρόμο και πραγματοποιούνται επιστροφές. Όσον αφορά το Πακιστάν, έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος σχετικά με τη δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων επανεισδοχής. Πραγματοποιούνται ήδη επαφές για την προετοιμασία της πιθανής ανάπτυξης διαλόγων για τη μετανάστευση με το **Ιράν** και άλλες βασικές χώρες.

Για την πρόοδο των συζητήσεων αυτών προσφέρεται πρακτική υποστήριξη. Έως τον Δεκέμβριο του 2017, είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται όλα τα προγράμματα για τη στήριξη της **επανένταξης των επαναπατριζόμενων** στο Αφγανιστάν και το Μπαγκλαντές βάσει του ειδικού μέτρου που θεσπίστηκε από την Επιτροπή. Το μεγαλύτερο πρόγραμμα στήριξης στο Αφγανιστάν (39 εκατ. EUR) άρχισε να εφαρμόζεται στα τέλη του 2017, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας για την ανάπτυξη και εφαρμογή, αφενός, ενός πλαισίου πολιτικής για τους επαναπατριζόμενους και εσωτερικά εκτοπισθέντες και, αφετέρου, επαρχιακών σχεδίων δράσης για την επανένταξη. Έως το τέλος του Φεβρουαρίου 2018, είχε παρασχεθεί βοήθεια για την υποδοχή μετά την άφιξη σε 406 επαναπατρισθέντες στο Αφγανιστάν, συμπεριλαμβανομένης ιατρικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης, περαιτέρω μεταφοράς στον τελικό προορισμό και προσωρινής στέγασης. Δραστηριότητες για την ανάπτυξη των κοινοτήτων θα ακολουθήσουν σύντομα. Τα μέτρα αυτά θα ενισχυθούν επίσης με τα ειδικά μέτρα που εγκρίθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2017, ύψους 196 εκατ. EUR, για τη στήριξη του διαλόγου σχετικά με τη μετανάστευση με το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Ιράν, το Ιράκ και το Μπαγκλαντές με σκοπό την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προκλήσεων που δημιουργούνται λόγω του παρατεταμένου αναγκαστικού εκτοπισμού και μετανάστευσης στην Ασία και τη Μέση Ανατολή.

Οι διαπραγματεύσεις για συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής συνεχίστηκαν επίσης με την **Τυνησία** (δεύτερος γύρος πραγματοποιήθηκε στις 28 Νοεμβρίου

2017, ενώ τρίτος γύρος έχει προγραμματιστεί για τον Απρίλιο) και με την **Κίνα** (πρώτος γύρος). Κατά τις συνομιλίες που διεξήχθησαν τον Νοέμβριο του 2017 για τη μετανάστευση, το Μαρόκο συμφώνησε επίσης με την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία επανεισδοχής οι οποίες είχαν ανασταλεί επί τρία έτη. Η Επιτροπή έχει εντολή από το 2002 να διαπραγματευτεί συμφωνία επανεισδοχής με την **Αλγερία** αλλά οι διαπραγματεύσεις δεν σημείωσαν καμία πρόοδο.

Αυξάνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων επιστροφής που στηρίζονται από τον **Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής**. Από τα μέσα Οκτωβρίου του 2017, έχουν πραγματοποιηθεί με τη στήριξη του Οργανισμού 135 επιχειρήσεις επιστροφής οι οποίες κάλυψαν πάνω από 5 000 άτομα. Οι εν λόγω επιχειρήσεις αφορούσαν τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και την Τυνησία, τη Γεωργία και το Πακιστάν, ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων αφορούσε τη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, το Βέλγιο και την Αυστρία⁴². Η στήριξη του Οργανισμού προς τις επιχειρήσεις επιστροφής των κρατών μελών θα εξακολουθήσει να ενισχύεται περαιτέρω. Οι εργασίες του Οργανισμού περιλαμβάνουν τη χαρτογράφηση των αναγκών και των ικανοτήτων των κρατών μελών στον τομέα της επιστροφής, την ανάπτυξη αξιωματικών συνδέσμων στα κράτη μέλη, καθώς και την έναρξη επιχειρήσεων επιστροφής από τον ίδιο τον Οργανισμό. Συνεδρίαση υψηλού επιπέδου με τα κράτη μέλη σχετικά με τις επιστροφές πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2018 για να προωθήσει την πλήρη αξιοποίηση αυτών των δυνατοτήτων. Παράλληλα, η Επιτροπή υποστήριξε ειδική πρωτοβουλία των κρατών μελών που αφορούσε την ανάπτυξη ευρωπαϊκής προσέγγισης στο ζήτημα της επιστροφής και επανένταξης μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιστροφής και Επανένταξης, συμπεριλαμβανομένης χρηματοδοτικής στήριξης ύψους 15 εκατ. EUR. Το Δίκτυο θα καταστεί πλήρως λειτουργικό μέχρι το καλοκαίρι του 2018, υπό την ηγεσία των Κάτω Χωρών και με τη συμμετοχή 13 άλλων κρατών μελών και δύο συνδεδεμένων χωρών. Οι εργασίες αυτές πρέπει να συνεχίσουν να πληρούν τους στόχους του χάρτη πορείας της Επιτροπής του Δεκεμβρίου 2017.

Επιπλέον, τα υφιστάμενα σχέδια στον τομέα της επιστροφής και της επανένταξης, όπως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Επιστροφών και το δίκτυο των ευρωπαϊών αξιωματούχων-συνδέσμων για θέματα επιστροφής, ενισχύθηκαν πρόσφατα με πρόσθετη χρηματοδότηση προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στην αυξημένη ζήτηση. Οι ακριβείς και ταχείες στατιστικές πληροφορίες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη προόδου όσον αφορά τη διαχείριση των επιστροφών και επανεισδοχών. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά και καθυστερήσεις στην παροχή τέτοιων **στατιστικών δεδομένων** από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο τροποποίησης των κανόνων της ΕΕ σχετικά με τη συλλογή και την κανονικότητα των στατιστικών δεδομένων σχετικά με τη μετανάστευση και τη διεθνή προστασία, προκειμένου να υπάρχει εποπτική εικόνα της κατάστασης και να αντιμετωπιστούν ορισμένα από τα κενά που διαπιστώθηκαν.

Στο πλαίσιο της πρότασής της για τροποποίηση του κώδικα θεωρήσεων, η Επιτροπή προτείνει σήμερα να ενισχυθεί η χρήση της πολιτικής θεωρήσεων ως εργαλείου για την επίτευξη προόδου όσον αφορά τη συνεργασία με τρίτες χώρες στον τομέα των επιστροφών και επανεισδοχών. Θα θεσπιστούν αυστηρότεροι όροι για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων θεώρησης από υπηκόους τρίτων χωρών που δεν συνεργάζονται ικανοποιητικά για την επιστροφή και την επανεισδοχή.

⁴² Περίοδος αναφοράς 16.10.2017-7.3.2018. Δεδομένα από την εφαρμογή «Frontex Application Return».

Επόμενα βήματα:

- Πραγματοποίηση προόδου στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται με χώρες-εταίρους για συμφωνίες επανεισδοχής και ρυθμίσεις επιστροφής·
- Πλήρης αξιοποίηση από τα κράτη μέλη των ρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν πρόσφατα σχετικά με την επιστροφή και την επανεισδοχή, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των αιτήσεων επανεισδοχής στις σχετικές χώρες·
- Βελτίωση της παροχής στατιστικών πληροφοριών σχετικά με τη μετανάστευση και τη διεθνή προστασία·
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να σημειώσουν γρήγορα πρόοδο στις διαπραγματεύσεις σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής της 14ης Μαρτίου για τροποποίηση του κώδικα θεωρήσεων.

5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Ο εκσυγχρονισμός της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων αποτελεί μέρος του χάρτη πορείας του Δεκεμβρίου 2017. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής συνεχίζει να υποστηρίζει τα κράτη μέλη μέσω κοινών επιχειρήσεων κατά μήκος των κυριότερων μεταναστευτικών διαδρομών στην Ανατολική, Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο και στα Δυτικά Βαλκάνια, με την τοποθέτηση περισσότερων από 1 350 συνοριοφυλάκων και λοιπού προσωπικού.

Εντοπίστηκαν σοβαρά κενά στις δεσμεύσεις για τις επιχειρησιακές δραστηριότητες του 2018. Οι δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν θα κάλυπταν μόλις το 49 % των εμπειρογνομόνων και το 44 % των τεχνικών πόρων για δραστηριότητες στα χερσαία σύνορα. Για τις επιχειρήσεις στα θαλάσσια σύνορα, μπόρεσε να διατεθεί το 85 % των εμπειρογνομόνων, αλλά μόνο το 51 % των τεχνικών πόρων. Οι σημαντικές αυτές ελλείψεις ενδέχεται να περιορίσουν σημαντικά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων που προγραμματίζονται για το 2018. Ο Οργανισμός θα διοργανώσει συνεδρίαση υψηλού επιπέδου με τα κράτη μέλη και την Επιτροπή με σκοπό τη βελτίωση της διαδικασίας με την οποία αναλαμβάνονται οι δεσμεύσεις.

Η πλήρης μόνιμη ικανότητα της υποχρεωτικής **εφεδρείας ταχείας αντίδρασης** έχει σχεδόν επιτευχθεί, καθώς 27 κράτη μέλη έχουν προβεί στον διορισμό των συνοριοφυλάκων τους, αριθμός που αντιστοιχεί στο 99 % της απαιτούμενης σύνθεσης της εφεδρείας ταχείας αντίδρασης (1 481 από 1 500 αξιωματικούς).

Δυστυχώς, ενώ επιβεβαιώθηκαν ορισμένες πρόσθετες δεσμεύσεις, δεν έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σχετικά με την **εφεδρεία εξοπλισμού ταχείας αντίδρασης**. **Χρηματοδότηση της ΕΕ** παραμένει διαθέσιμη για εξοπλισμό ο οποίος θα πρέπει εν συνεχεία να συμβάλει στην κάλυψη των αναγκών του Οργανισμού. Εκτός από τα 208 εκατ. EUR που διατέθηκαν το 2015 και το 2017, η Επιτροπή εξετάζει περαιτέρω κατανομές πόρων που ενδέχεται να πραγματοποιηθούν το 2018 για κράτη μέλη στον τομέα αυτό. Ωστόσο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την εκτέλεση της χρηματοδότησης που κατανεμήθηκε στο παρελθόν, ώστε οι πόροι αυτοί να μπορέσουν να συμβάλουν σημαντικά στην κάλυψη των υφιστάμενων κενών.

Ένας βασικός τομέας των εργασιών του Οργανισμού είναι η κατάρτιση των **αξιολογήσεων τρωτότητας** προκειμένου να εντοπίζονται οι ελλείψεις κατά τους συνοριακούς ελέγχους των

κρατών μελών. Μέχρι στιγμής, από τις 37 συστάσεις που έγιναν το 2017, μόνον έξι έχουν αναφερθεί ως ολοκληρωθείσες. Τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν όλες τις συστάσεις που τους είχαν απευθυνθεί το 2017, ενώ ο Οργανισμός πρέπει να θέσει σε εφαρμογή αποτελεσματικό μηχανισμό παρακολούθησης προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή τους. Ο Οργανισμός πραγματοποιεί επί του παρόντος τον κύκλο αξιολογήσεων τρωτότητας του 2018.

Ο κανονισμός για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή⁴³ ορίζει την έννοια της **ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων** και απαιτεί από τον Οργανισμό να χαράξει τεχνική και επιχειρησιακή στρατηγική για την ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων. Προς τον σκοπό αυτό, κατά τη διάρκεια του 2017⁴⁴, η Επιτροπή διοργάνωσε ειδικές συνεδριάσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη. Τα συμπεράσματα των συνεδριάσεων αυτών έχουν ληφθεί υπόψη στη διαδικασία προσδιορισμού των κύριων στοιχείων για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής στρατηγικής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων. Ως επόμενο βήμα στη διαδικασία αυτή, τα κύρια στοιχεία για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής στρατηγικής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων που παρατίθενται στο παράρτημα 6 θα πρέπει όχι μόνο να χρησιμεύσουν ως καθοδήγηση για τη χάραξη της τεχνικής και επιχειρησιακής στρατηγικής της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής και τις εθνικές στρατηγικές των κρατών μελών αλλά και να ληφθούν περαιτέρω υπόψη στους προβληματισμούς σχετικά με τα πιθανά σενάρια για τη μελλοντική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το μελλοντικό Πολυτελές Δημοσιονομικό Πλαίσιο⁴⁵. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής θα πρέπει να εργαστεί για να χαράξει τεχνική και επιχειρησιακή στρατηγική, ενώ οι εθνικές αρχές θα πρέπει τώρα να αρχίσουν την κατάρτιση των αντίστοιχων εθνικών στρατηγικών τους για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων.

Το τελευταίο εξάμηνο, η ΕΕ έχει προχωρήσει τις εργασίες της σχετικά με δύο σημαντικά νέα **συστήματα ΤΠ** στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων. Πρώτον, τον Δεκέμβριο του 2017 άρχισε να εφαρμόζεται ο κανονισμός για το σύστημα εισόδου/εξόδου, και η Επιτροπή αναμένει ότι το σύστημα θα καταστεί πλήρως επιχειρησιακό στα τέλη του 2020. Δεύτερον, βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο οι διοργανικές διαπραγματεύσεις για τη θέσπιση ευρωπαϊκού συστήματος πληροφοριών και αδείας ταξιδιού, το οποίο θα καθιστά δυνατή την πραγματοποίηση εκ των προτέρων αξιολογήσεων για ζητήματα ασφάλειας, παράτυπης μετανάστευσης και δημόσιας υγείας πριν από την είσοδο στον χώρο Σένγκεν των ταξιδιωτών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το σύστημα θα μπορέσει να καταστεί επιχειρησιακό αμέσως μετά την έναρξη λειτουργίας του συστήματος εισόδου/εξόδου. Παράλληλα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σημειώνουν πρόοδο στις συζητήσεις σχετικά με τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων στον τομέα των συνόρων, της μετανάστευσης και της ασφάλειας.

Επόμενα βήματα:

- Τα σχετικά κράτη μέλη να δώσουν γρήγορη και πλήρη συνέχεια στις συστάσεις που τους απευθύνθηκαν στο πλαίσιο των αξιολογήσεων τρωτότητας του 2017.

⁴³ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1624 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2016.

⁴⁴ Τρίτη έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την έναρξη επιχειρησιακής λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, COM(2017) 219 final της 2.5.2017.

⁴⁵ Ένα νέο, σύγχρονο Πολυτελές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που υλοποιεί αποτελεσματικά τις προτεραιότητές της μετά το 2020, COM (2018) 98 final της 14.2.2018.

- Τα κράτη μέλη να καλύψουν χωρίς καθυστέρηση τα κενά στις δεσμεύσεις για τις επιχειρησιακές δραστηριότητες που προγραμματίζονται για το 2018 και οι οποίες συντονίζονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.
- Βάσει των κύριων στοιχείων που παρατίθενται στο παράρτημα 6, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνόρων και Ακτοφυλακής να χαράξει τους ερχόμενους μήνες τεχνική και επιχειρησιακή στρατηγική για την ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, τα δε κράτη μέλη να μεριμνήσουν για τη χάραξη των αντίστοιχων εθνικών στρατηγικών.

6. ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΕΠΑΝΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΕΣ ΟΔΟΙ

Η **μετεγκατάσταση** επιλέξιμων αιτούντων από τα κράτη μέλη αποτέλεσε πολύτιμη συμβολή, αφενός, στη στήριξη των ατόμων που έχουν σαφή ανάγκη διεθνούς προστασίας και, αφετέρου, στον μετριασμό της πίεσης που υφίστανται τα συστήματα ασύλου των κρατών μελών τα οποία δέχονται πολλούς πρόσφυγες. Περισσότερο από δύο χρόνια αργότερα, το πρόγραμμα μετεγκατάστασης της ΕΕ αποδείχθηκε επιτυχημένο, καθώς βοηθά τους πρόσφυγες να αρχίσουν μια νέα ζωή και διασφαλίζει τον καλύτερο επιμερισμό των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών –έχει μετεγκατασταθεί πάνω από το 96 % όλων των επιλέξιμων αιτούντων που έχουν καταγραφεί προς μετεγκατάσταση από την Ιταλία και την Ελλάδα. Η Επιτροπή έχει επανειλημμένως επιστήσει την προσοχή όλων των κρατών μελών στις νομικές τους υποχρεώσεις και έχει καλέσει τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη λάβει μέρος στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης να το πράξουν αμέσως. Η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει τον Ιούλιο του 2016 και στις 7 Δεκεμβρίου 2017 αποφάσισε να παραπέμψει την Τσεχική Δημοκρατία, την Ουγγαρία και την Πολωνία στο Δικαστήριο της ΕΕ, δεδομένου ότι τα εν λόγω τρία κράτη μέλη εξακολούθησαν να αθετούν τις νομικές τους υποχρεώσεις.

Η **επανεγκατάσταση** επιτρέπει στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της, αφενός, να ανταποκριθούν στην επιτακτική ανάγκη παροχής βοήθειας στα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας, και, αφετέρου, να μειώσουν τα κίνητρα για παράτυπη μετανάστευση. Από τις 22 504 μετεγκαταστάσεις που συμφωνήθηκαν το 2015⁴⁶, πάνω από το 86 % είχε ολοκληρωθεί μέχρι τις 8 Δεκεμβρίου 2017, όταν είχε προγραμματιστεί να λήξει η οικονομική ενίσχυση για το καθεστώς αυτό. 19 432 άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας, κυρίως από την Τουρκία, την Ιορδανία και τον Λίβανο, αλλά και από άλλες τρίτες χώρες, επανεγκαταστάθηκαν σε 21 κράτη μέλη και τέσσερα συνδεδεμένα κράτη⁴⁷.

Σε συνέχεια της σύστασης της Επιτροπής του Σεπτεμβρίου 2017⁴⁸, το νέο καθεστώς για την επανεγκατάσταση τουλάχιστον 50 000 ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2019, το οποίο λαμβάνει στήριξη 500 εκατ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, θα δώσει νέα ώθηση στις προσπάθειες της ΕΕ για την επανεγκατάσταση. Η ανταπόκριση των κρατών μελών στη σύσταση υπήρξε θετική, καθώς έχουν αναληφθεί σχεδόν 40 000

⁴⁶ Συμπεράσματα του Συμβουλίου («σχετικά με την επανεγκατάσταση, μέσω πολυμερών και εθνικών μηχανισμών, 20 000 ατόμων τα οποία χρήζουν σαφώς διεθνούς προστασίας») της 20.7.2015, έγγραφο 11130/15.

⁴⁷ Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Γαλλία, Κροατία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Αυστρία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία, Φινλανδία, Σουηδία, Ελβετία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁴⁸ Σύσταση της Επιτροπής της 27.9.2017 σχετικά με την προώθηση νόμιμων οδών για τα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας: C(2017) 6504.

δεσμεύσεις μέχρι σήμερα από 19 κράτη μέλη⁴⁹, γεγονός το οποίο την καθιστά τη μεγαλύτερη μέχρι στιγμής συλλογική δέσμευση της ΕΕ και των κρατών μελών της σχετικά με την επανεγκατάσταση. Προς το παρόν, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην επανεγκατάσταση από περιοχές προτεραιότητας όπως η Τουρκία, η Ιορδανία, ο Λίβανος και οι αφρικανικές χώρες κατά μήκος της διαδρομής της Κεντρικής Μεσογείου. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη ανέφεραν περισσότερες από 27 000 δεσμεύσεις για την επανεγκατάσταση Σύριων από την Τουρκία, την Ιορδανία και τον Λίβανο και περίπου 7 000 για τη μετεγκατάστασή τους από τις χώρες που βρίσκονται κατά μήκος της διαδρομής της Κεντρικής Μεσογείου. Δέκα κράτη μέλη έχουν ήδη επανεγκαταστήσει 1 855 άτομα στο πλαίσιο αυτού του νέου προγράμματος επανεγκατάστασης της ΕΕ⁵⁰. Η Επιτροπή καλεί τα υπόλοιπα κράτη μέλη να υποβάλουν τις δεσμεύσεις τους ώστε να επιτευχθεί ο καθορισμένος στόχος των 50 000.

Η Επιτροπή καλεί τα υπόλοιπα κράτη μέλη να υλοποιήσουν το 50 % των δεσμεύσεών τους έως τον Οκτώβριο, όπως έχει τεθεί ως στόχος στον χάρτη πορείας τους Δεκεμβρίου. Δεσμεύσεις για σταθερή επανεγκατάσταση για όλες τις περιοχές προτεραιότητας θα πρέπει να υποβληθούν σε συνδυασμό με την επείγουσα εστίαση στην επανεγκατάσταση των ατόμων που απομακρύνθηκαν από τη Λιβύη στον Νίγηρα μέσω του μηχανισμού διέλευσης έκτακτης ανάγκης.

Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που επανεγκαταστάθηκαν στο πλαίσιο όλων των προγραμμάτων επανεγκατάστασης της ΕΕ από την έναρξή τους, συμπεριλαμβανομένων των Σύριων που επανεγκαταστάθηκαν από την Τουρκία στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας, ανέρχεται σε 29 314.

Εστιασμένα **πilotικά σχέδια νόμιμης μετανάστευσης** καταρτίζονται από την Επιτροπή και πολλά κράτη μέλη τα οποία εξέφρασαν ενδιαφέρον να περιλάβουν προγράμματα προσωρινής, καθώς και πιο μακροπρόθεσμης, μετανάστευσης, με γνώμονα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και την προσφορά εργασίας στα κράτη μέλη και σε επιλεγμένες τρίτες χώρες. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να κάνουν συγκεκριμένες προσφορές ενόψει της έναρξης συνομιλιών με επιλεγμένες τρίτες χώρες, δίνοντας γεωγραφική έμφαση στις αφρικανικές χώρες.

Σχετικά με την πρόταση για τη **μπλε κάρτα της ΕΕ**, θα πρέπει να συνεχιστούν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο οι προσπάθειες για την εξεύρεση συμβιβασμού ο οποίος θα προσφέρει πραγματική προστιθέμενη αξία για την επίτευξη του κοινού στόχου της προσέλκυσης εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης.

Για να προωθήσουν ακόμη περισσότερο την ένταξη στην αγορά εργασίας, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική εταίροι υπέγραψαν τη «Συνεργασία με Σκοπό την Ένταξη⁵¹» τον Δεκέμβριο του 2017. Η Συνεργασία καθορίζει τις βασικές αρχές και δεσμεύσεις, αντιστοίχως, της Επιτροπής και των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων για την παροχή στήριξης και την ενίσχυση των ευκαιριών για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ με στόχο να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προωθήσει τη συμμετοχή των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων στις δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης στον τομέα αυτό. Ως μία από τις δράσεις της

⁴⁹ Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο.

⁵⁰ Παρόλο που δεν αποτελούσε μέρος του νέου προγράμματος επανεγκατάστασης της ΕΕ, η Νορβηγία κατά την ίδια περίοδο επίσης επανεγκαταστήσει 714 πρόσφυγες. Η εθνική νορβηγική ποσόστωση για το 2018 περιλαμβάνει 2 120 θέσεις.

⁵¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5352_el.htm

Επιτροπής, η Συνεργασία έχει να επιδείξει το Ενωσιακό Εργαλείο Κατάρτισης Προφίλ Δεξιοτήτων για Υψηλούς Τρίτων Χωρών⁵². Αυτός ο διαδικτυακός συντάκτης δεξιοτήτων είναι πλέον διαθέσιμος σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ, καθώς και στις κύριες γλώσσες των χωρών αποστολής⁵³. Συμβάλλει στη χαρτογράφηση των δεξιοτήτων και των ελλείψεων δεξιοτήτων ενός ατόμου, στηρίζοντας έτσι την καθοδήγηση της αγοράς εργασίας προς την κατεύθυνση της επιτυχούς ένταξης. Στο τέλος του 2018 θα πραγματοποιηθεί αποτίμηση της κατάστασης με σκοπό τη μέτρηση της επιτευχθείσας προόδου.

Στις 24 Ιανουαρίου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε μια «Δέσμη εργαλείων για τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για την ένταξη ατόμων με μεταναστευτικές καταβολές»⁵⁴ με σκοπό να βοηθήσει τις εθνικές και περιφερειακές αρχές να κάνουν καλύτερη χρήση των ταμείων της ΕΕ για την υλοποίηση των πολιτικών ένταξης, ιδίως στους τομείς της υποδοχής, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της στέγασης και της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες.

Επόμενα βήματα:

- Κατά τη συμπλήρωση των δεσμεύσεων επανεγκατάστασης που απομένουν για την επίτευξη του στόχου των τουλάχιστον 50 000 δεσμεύσεων στο πλαίσιο του νέου προγράμματος, τα κράτη μέλη πρέπει να προβαίνουν γρήγορα σε επανεγκαταστάσεις από περιοχές προτεραιότητας. Η επανεγκατάσταση των προσώπων που απομακρύνθηκαν από τη Λιβύη στον Νίγηρα είναι ιδιαίτερα επείγουσα.
- Τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν συγκεκριμένες προσφορές ενόψει της έναρξης συνομιλιών με επιλεγμένες τρίτες χώρες για τα πιλοτικά σχέδια για τη νόμιμη μετανάστευση.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Τον Δεκέμβριο του 2017, η Επιτροπή καθόρισε ένα χάρτη πορείας για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με μια συνολική δέσμη μέτρων για τη μετανάστευση έως τον Ιούνιο του 2018. Παραμένει πιο σημαντική από ποτέ η οικοδόμηση ενός ισχυρού και ολοκληρωμένου συστήματος ασύλου της ΕΕ – ενός συστήματος το οποίο είναι ανθεκτικό σε μελλοντικές κρίσεις και έχει στο επίκεντρό του τις έννοιες της αλληλεγγύης και της υπευθυνότητας. Τούτο καταδεικνύει την ανάγκη να συμφωνηθεί και να τεθεί σε εφαρμογή η μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και να διατηρηθεί η δυναμική της εφαρμογής των μέτρων που προσδιορίστηκαν τον Δεκέμβριο.

Η παρούσα έκθεση αποτυπώνει τη μεγάλη ποικιλία δράσεων που χρηματοδοτούνται τόσο από τον προϋπολογισμό της ΕΕ όσο και από τους προϋπολογισμούς των κρατών μελών με σκοπό την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής όλων των πτυχών του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη Μετανάστευση. Η χρηματοδότηση αυτή υπήρξε καθοριστικής σημασίας για την παροχή ουσιαστικής βοήθειας σε εκατομμύρια πρόσφυγες στην Τουρκία, για τη διαχείριση της μετανάστευσης από και εντός της Λιβύης και για τη συνεργασία με εταίρους σε όλον τον κόσμο για την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτίων της μετανάστευσης, την

⁵² Το Ενωσιακό Εργαλείο Κατάρτισης Προφίλ Δεξιοτήτων για Υψηλούς Τρίτων Χωρών είναι διαθέσιμο εδώ: <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>

⁵³ Σε αυτές περιλαμβάνονται τα αραβικά, τα περσικά, τα πάστο, τα σορανί, τα σομαλικά, η τιγκρίνια και η τουρκική.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2018/toolkit-on-the-use-of-eu-funds-for-the-integration-of-people-with-a-migrant-background.

καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της παράνομης διακίνησης ανθρώπων και την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων διαχείρισης της μετανάστευσης.

Όσον αφορά το μέλλον, το ευρύ φάσμα δράσεων που αναπτύσσει η ΕΕ, χρησιμοποιώντας ήδη στον μέγιστο βαθμό την ευελιξία του προϋπολογισμού της, στο πλαίσιο της εξωτερικής της μεταναστευτικής πολιτικής θα πρέπει να συνεχιστεί, πράγμα που θα απαιτήσει επαρκή χρηματοδότηση. Προς τον σκοπό αυτόν θα πρέπει να υπάρξει ένας συνδυασμός χρηματοδότησης από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και συνεισφορών από τους προϋπολογισμούς των κρατών μελών. Μια εταιρική σχέση στη χρηματοδότηση αποτελεί προϋπόθεση για μια εταιρική σχέση στη διακυβέρνηση.

Η Ένωση και τα κράτη μέλη της αντιμετωπίζουν πλέον υπερεπειγόντως την ανάγκη χρηματοδότησης της δεύτερης δόσης του Μηχανισμού για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, για συνολικό ποσό 3 δισ. EUR. Η συνεισφορά της Ένωσης που προτείνει σήμερα η Επιτροπή, ύψους 1 δισ. EUR, από τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα ξεπεράσει ήδη κατά πολύ τα διαθέσιμα περιθώρια στον τομέα εξωτερικής δράσης του προϋπολογισμού. Μια υψηλότερη συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της Ένωσης θα περιορίσει τη συνεχιζόμενη ικανότητα της Ένωσης να χρηματοδοτεί αποτελεσματικά άλλα προγράμματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση και, γενικότερα, να ανταποκρίνεται σε άλλες προτεραιότητες εξωτερικής πολιτικής στο μέλλον. Από την άποψη αυτή, η έκθεση επισημαίνει, αφενός, τα κενά χρηματοδότησης για τη θυρίδα της ΕΕ για τη Βόρεια Αφρική, αλλά και για τις θυρίδες της περιοχής του Σαχέλ και της Λίμνης Τσαντ και του Κέρατος της Αφρικής, οι οποίες θα απαιτήσουν επίσης την κινητοποίηση περαιτέρω συγχρηματοδότησης από την ΕΕ και τα κράτη μέλη κατά τους επόμενους μήνες και, αφετέρου, την ανάγκη στήριξης των εργασιών που πραγματοποιούνται σε συνέχεια της διάσκεψης για τη Συρία του Απριλίου 2017, καθώς επίσης και την ανάγκη ανταπόκρισης στην έντονη ζήτηση για εγγυήσεις στο πλαίσιο του Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου.

Συμπερασματικά, η συμφωνία για τη δεύτερη δόση του Μηχανισμού για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία στην ίδια βάση με την πρώτη δόση θα αποτελέσει σημαντική απόδειξη της συνεργασίας των κρατών μελών με την ΕΕ και της αδιάλειπτης αποφασιστικότητάς τους να επιτύχουν μια ισχυρή και αποτελεσματική μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ.